

SIGURNOSNO-OBAVJEŠTAJNA AGENCIJA

JAVNO IZVJEŠĆE
2019/20

Sigurnosno-obavještajna agencija

Misija

Prikupljanjem i analizom podataka od značaja za nacionalnu sigurnost SOA prepoznaće, istražuje i razumijeva prijetnje i izazove nacionalnoj sigurnosti pružajući državnom vodstvu i ostalim tijelima pouzdanu podlogu u odlučivanju i djelovanju u zaštiti nacionalne sigurnosti, interesa i dobrobiti građana Republike Hrvatske.

Vizija

Moderna, učinkovita i odgovorna sigurnosno-obavještajna agencija, primjerena potrebama, usmjerena na ostvarivanje svoje misije i postizanje vrhunskih rezultata, sa značajnim nacionalnim utjecajem i učinkom te regionalnim dosegom, koja je prepoznata po razvijenim sposobnostima, izvrsnim djelatnicima i snažnim partnerskim vezama.

Sadržaj

Uvodna riječ	1
SOA	3
Globalno i europsko sigurnosno okruženje	9
Republika Hrvatska	21
Obavještajni koledž u Europi.....	27
Centar za kibernetičke tehnologije SOA-e	29
Deepfake.....	31
Sigurnosne provjere	33
Posao u SOA-i.....	35

Uvodna riječ

Poštovani,

naše šesto javno izvješće objavljujemo u sigurnosno izazovnom vremenu koje je još jednom pokazalo svoju promjenjivu narav. Naše društvo, kao i ostatak svijeta, suočilo se sa širenjem novog virusa i pandemijom bolesti COVID-19 koja je ozbiljno uzdrmala naš način života, funkciranje gospodarstva i svih društvenih djelatnosti. Uz to, naš glavni grad u ožujku ove godine pogodio je i razoran potres, koji je dodatno utjecao na stanje i osjećaj sigurnosti.

Što se tiče uloge Sigurnosno-obavještajne agencije (SOA), prirodne nepogode nisu dio naših primarnih ovlasti. Radi se o pojavama kojima se bave drugi državni sustavi: javnozdravstveni sustav Republike Hrvatske, civilna zaštita i druga tijela. Ipak, SOA je i u ovoj situaciji bila svima njima na raspolaganju kada su naše sposobnosti ili saznanja mogli pridonijeti većoj sigurnosti naših građana.

Ono što prijetnje kojima se SOA bavi razlikuje od prirodnih prijetnji jesu svjesnost i namjera. Bilo da govorimo o terorizmu, ekstremizmu, stranoj špijunaži ili organiziranom kriminalu uvijek imamo jednu ili više osoba koje aktivno i svjesno nastoje ugroziti našu nacionalnu sigurnost ili sigurnost naših građana. Naša je zadaća prepoznati takve namjere i pojave, djelovati preventivno na njih te izvjestiti korisnike naših informacija o njima i njihovim mogućim posljedicama.

I u vremenu COVID-19, prijetnje kojima se bavi SOA i dalje su prisutne i realne. Štoviše, neke od njih, poput terorizma ili organiziranog kriminala, mogu dodatno ojačati, pogotovo ukoliko njihovi pripadnici procijene da su sigurnosne snage prenapregnute zbog posljedica pandemije. Zato je naša osobito važna zadaća nastaviti funkcionirati i u kriznom razdoblju.

Slično kao i javnozdravstveni sustav u slučaju virusa, SOA se bavi izazovima čiji akteri nastoje ostati nevidljivi, ali su njihove posljedice vidljive i opasne po našu nacionalnu sigurnost. Stoga je naš posao preventivno djelovati prema takvim izazovima te pouzdanim podacima izvješćivati nadležna tijela o njima i njihovim posljedicama.

Isto tako, naša zadaća je ostati spremni odgovoriti i na one sigurnosne izazove koji trenutno nisu aktivni, ali postoje rizik da se pojave. Zato moramo promišljati dugoročno, uzimati u obzir sve izazove i scenarije, ma kako neizvjesni bili, planirati naše resurse i pažljivo graditi naše sposobnosti.

Naše Javno izvješće i ove godine potvrđuje da je Republika Hrvatska sigurna i stabilna demokracija te da, uz sve sigurnosne izazove s kojima se suočavamo, trenutno ne postoje naznake ozbiljnijeg narušavanja nacionalne sigurnosti i našeg demokratskog ustavnog poretka. Kao i ranijih godina, Javno izvješće sadržava statističke podatke za prošlu godinu, dok je prikazano trenutačno stanje sigurnosti.

Ovogodišnje javno izvješće posebno smo posvetili dvama dugoročnim trendovima u sigurnosno-obavještajnoj zajednici. Prvi je sve značajnija međunarodna suradnja europskih sigurnosnih i obavještajnih agencija, dok je drugi sve veće pomicanje sigurnosno-obavještajnog rada u kibernetičku sferu.

Prvi trend očituje se u početku rada Obavještajnog koledža u Europi. SOA je svojim aktivnim angažmanom među partnerima dobila čast da se uspostava Obavještajnog koledža potpiše u Zagrebu u veljači 2020 godine. Radilo se o skupu 23 europske obavještajne zajednice koji označava početak izgradnje zajedničke europske obavještajne kulture. Na ovom strateškom projektu ćemo dugoročno graditi sve snažniju europsku sigurnosno-obavještajnu suradnju.

Dokaz naše uspešnosti, ali i povjerenja partnera u naše sposobnosti jest i to da je SOA izabrana za prvu jednogodišnju predsjedateljicu ovog velikog europskog projekta.

Također, SOA je u prvoj polovici 2020. godine predsjedala Protuterorističkom skupinom (CTG) koju čine sigurnosne službe država članica EU-a i drugih zapadnoeuropskih država.

Povjerenje koje uživamo kod naših partnera rezultat je našeg aktivnog doprinosa zajedničkoj europskoj sigurnosti i euroatlantskom zajedništvu.

Drugi trend koji predstavljamo je „kibernetizacija“ sigurnosno-obavještajne djelatnosti. Zato smo u jednom poglavljju predstavili

ulogu SOA-e u zaštiti nacionalnog kibernetičkog prostora i novoosnovani Centar za kibernetičke tehnologije SOA-e. Posebno smo ponosni na činjenicu da je velika kibernetička konferencija *Cybertech Global 2020* otvorena predstavljanjem našeg kibernetičkog centra pred 18.000 sudionika.

Ulaganjem u kibernetičke tehnologije jačamo našu nacionalnu sigurnost i sposobnosti odgovora na nove sigurnosne izazove. U isto vrijeme, potvrđujemo hrvatskom društvu da za resurse koji se ulažu u SOA-u vraćamo modernim sposobnostima za aktivnu i stalnu zaštitu.

Kao i svaki put do sada, i ovu priliku koristim za poziv svim mladim, školovanim i zainteresiranim osobama da nam se jave za testiranje za posao. Naš postupak testiranja je zahtjevan, ali i objektivan. Naš posao je izazovan, plemenit i na opće dobro, a da bi ga obavljali potrebne su nam osobe u čiju stručnost i sposobnosti ćemo ulagati i koji će preuzeti odgovornost za našu nacionalnu sigurnost u godinama koje slijede.

SOA je jedan je od stupova otpornosti našeg društva i institucija. Stoga svoj odgovorni posao obavljamo u svako doba, unatoč rizicima, čime šaljemo poruku našim sugrađanima i tijelima s kojima surađujemo da smo tu, da djelujemo te da od nas mogu očekivati potporu i sigurnost.

Hrvatski građani mogu s povjerenjem gledati na svoju sigurnosno-obavještajnu agenciju jer znaju da postoje stručni,

sposobni i pouzdani ljudi, koji žive među njima i s njima, i koji se brinu o našoj zajedničkoj sigurnosti.

Ravnatelj SOA-e

Daniel Markić

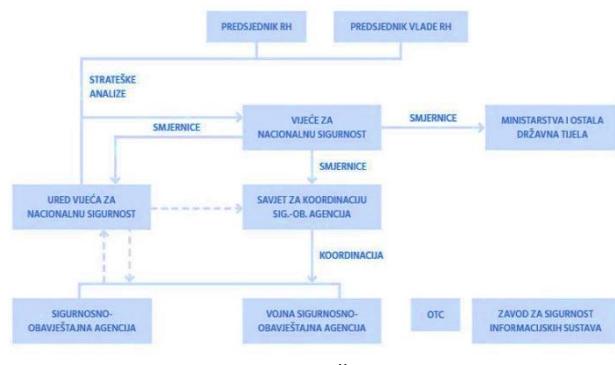

SOA

prikuplja i analizira podatke od značaja za nacionalnu sigurnost te o svojim saznanjima izvješćuje državni vrh i druga tijela

SOA je dio sustava nacionalne i domovinske sigurnosti

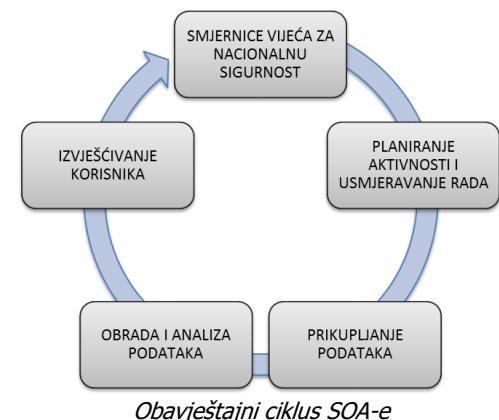
SOA prikuplja i analizira podatke koji su značajni za nacionalnu sigurnost. O svojim saznanjima SOA kontinuirano izvješćuje državni vrh i ostala državna tijela pružajući im obavještajnu potporu u donošenju informiranih odluka u svezi zaštite nacionalne sigurnosti, interesa i građana Republike Hrvatske.

Rad sigurnosno-obavještajnih agencija (SOA-e i VSOA-e) usmjeravaju Predsjednik RH i Vlada RH. Za ostvarivanje suradnje Predsjednika RH i Vlade RH u usmjeravanju rada SOA-e i VSOA-e nadležno je Vijeće za nacionalnu sigurnost (VNS), dok Savjet za koordinaciju sigurnosno-obavještajnih agencija (Savjet) operativno uskladjuje njihov rad. Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost (UVNS) za VNS i Savjet obavlja stručne i administrativne poslove.

Rad SOA-e zajednički usmjeravaju Predsjednik RH i Vlada RH

SOA svoje aktivnosti planira i provodi temeljem smjernica i ciljeva rada koje dobiva u strateškim i provedbenim dokumentima. O provedbi smjernica i ciljeva te o svojim saznanjima povratno izvješćuje korisnike.

Osnovni strateški dokument koji usmjerava rad SOA-e je Strategija nacionalne sigurnosti koju usvaja Hrvatski sabor. Uz ovu krovnu sigurnosnu strategiju Republike Hrvatske, rad SOA-e usmjeravaju i druge, područne strategije kao što su Nacionalna strategija za prevenciju i suzbijanje terorizma i Nacionalna strategija kibernetičke sigurnosti.

Uz strategije, temeljni dokument koji usmjerava rad SOA-e su Godišnje smjernice za rad sigurnosno-obavještajnih agencija koje utvrđuje Vijeće za nacionalnu sigurnost.

Godišnjim smjernicama Vijeće za nacionalnu sigurnost utvrđuje prioritete u radu sigurnosno-obavještajnih agencija. Stoga su one temelj SOA-i za godišnje planiranje rada, provedbu aktivnosti i izvješćivanje. Godišnje smjernice ujedno su dokument kojim se dodatno nadzire svrshodnost i učinkovitost rada SOA-e.

O svojim spoznajama i procjenama bitnima za nacionalnu sigurnost, u formi sigurnosno-obavještajnih analiza i informacija, SOA izvješćuje zakonom propisane korisnike informacija (državni vrh, ministarstva i ostala državna tijela).

Osim rada na prikupljanju i analizi podataka, SOA provodi i druge aktivnosti usmjerenе ka jačanju sigurnosnog okvira Republike Hrvatske poput sigurnosnih provjera, sigurnosnih prosudbi, zaštite i sigurnosti štićenih osoba te jačanja informacijske i kibernetičke sigurnosti.

SOA prikuplja podatke od značaja za nacionalnu sigurnost

SOA ima zakonske ovlasti prikupljanja podataka od značaja za nacionalnu sigurnost komunikacijom s građanima, potraživanjem službenih podataka, primjenom tajnih mjera i postupaka, korištenjem javnih izvora i međunarodnom razmjrenom.

Primjenu mjera tajnog prikupljanja podataka kojima se ograničavaju ustavna prava i slobode čovjeka i građanina odobravaju Vrhovni sud ili ravnatelj SOA-e, ovisno o vrsti mjere, sukladno Zakonu o sigurnosnom-obavještajnom sustavu RH.

Radom SOA-e rukovodi se iz središnjice u Zagrebu, a 10 regionalnih centara SOA-e pokriva cijeli teritorij Republike Hrvatske.

Ustroj središnjice SOA-e

Rad SOA-e pod stalnim je trostrukim nadzorom

U Republici Hrvatskoj rad sigurnosno-obavještajnih agencija podložan je stalnom trostrukom vanjskom nadzoru: parlamentarnom, stručnom i građanskom.

Hrvatski sabor neposredno i putem Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost provodi parlamentarni nadzor, stručni nadzor obavlja Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost, dok građanski nadzor obavlja Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija.

Sustav nadzora nad SOA-om

Republika Hrvatska jedna je od rijetkih država u svijetu koja ima uspostavljen građanski nadzor rada sigurnosno-obavještajnih agencija.

Uzme li se u obzir i činjenica da Vrhovni sud odobrava mjere kojima se privremeno ograničavaju neka ustavna ljudska prava i temeljne slobode, može se govoriti i o četvrtoj, tzv. sudskej razini nadzora SOA-e koju provodi najviša sudska instanca u državi.

Uz vanjski nadzor, SOA sustavno provodi unutarnji/interni nadzor ustavnosti i zakonitosti rada svojih ustrojstvenih jedinica i zaposlenika, zaštite tajnosti podataka i protuobavještajne zaštite.

Sva tri nadzorna tijela (UVNS, Vijeće za građanski nadzor sigurnosno-obavještajnih agencija i Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost Hrvatskog sabora) su tijekom 2019. godine obavljala nadzorne aktivnosti te u niti jednom slučaju nadzorna tijela nisu utvrdila nezakonitosti u radu SOA-e.

Aktivnosti SOA-e slijede smjernice državnog vrha

Zakon o sigurnosno-obavještajnom sustavu RH određuje da je djelovanje SOA-e na području Republike Hrvatske usmjereno na sprječavanje aktivnosti ili radnji koje se poduzimaju radi ugrožavanja ustavom utvrđenog poretka, ugrožavanja sigurnosti državnih tijela, građana i nacionalnih interesa i nacionalne sigurnosti.

Također, SOA prikuplja, analizira, obrađuje i ocjenjuje podatke koji se odnose na strane države, organizacije, političke i gospodarske saveze, skupine i osobe, osobito one koji ukazuju na namjere, mogućnosti, prikrivene planove i tajna djelovanja usmjerena na ugrožavanje nacionalne sigurnosti, odnosno podatke koji su od značaja za nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske.

Sukladno zakonskim odredbama i strateškim dokumentima, SOA se posebno usmjerava na sljedeća područja sigurnosno-obavještajnog postupanja:

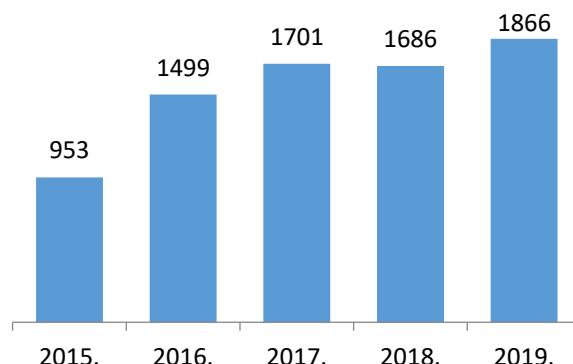
- Terorizam i ekstremizam,
- Obavještajna djelovanja drugih država koja predstavljaju sigurnosnu prijetnju ili izazov vrijednostima i interesima RH,
- Sigurnosne i druge procese u okružju koji utječu na RH i njezine interese,

- Globalne procese, sigurnost i izazove koji utječu na RH i njezine interese,
- Korupciju i organizirani i gospodarski kriminalitet koji ugrožavaju nacionalnu sigurnost,
- Gospodarske i finansijske procese koji utječu na gospodarske interese i stabilnost RH,
- Ratne zločine, zatočene i nestale osobe,
- Protuobavještajnu zaštitu i sigurnost štićenih osoba, objekata i prostora te kritične infrastrukture.

SOA je tijekom 2019. godine kontinuirano izvješćivala državni vrh

SOA o svim važnijim podacima i procjenama sigurnosnih situacija izvješće Prezrednika Republike, predsjednika Hrvatskog sabora, predsjednika Vlade RH i UVNS kojima je SOA tijekom 2019. godine dostavila po 440 analitičkih uradaka.

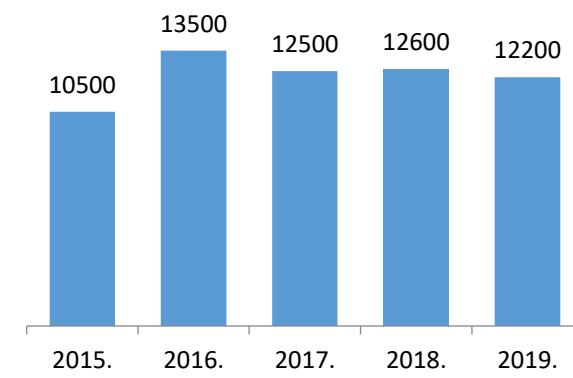
Temeljni oblici izvješćivanja državnih dužnosnika i nadležnih tijela bile su sigurnosno-obavještajne informacije i analize te druga izvješća s obavještajnim podacima.

Broj sigurnosno-obavještajnih informacija i analiza te izvješća s obavještajnim podacima po godinama

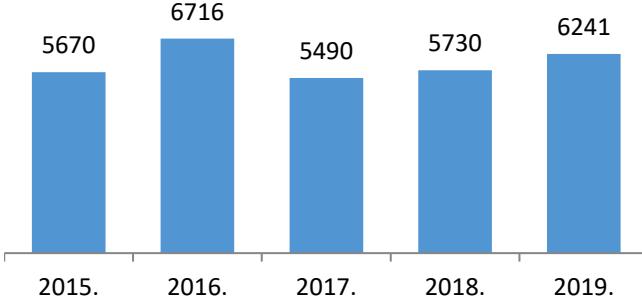
SOA je dio šireg sustava nacionalne i domovinske sigurnosti te stalno surađuje i dostavlja podatke i procjene drugim nadležnim tijelima (MUP-u, MVEP-u, Državnom odvjetništvu RH, USKOK-u,

MORH-u, Ministarstvu gospodarstva i dr.). SOA je u 2019. godini ukupno uputila oko 12.200 različitih sigurnosno-obavještajnih informacija drugim državnim tijelima.

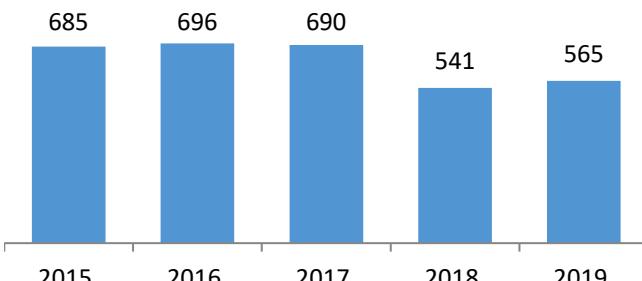

Okvirni broj sigurnosno-obavještajnih informacija upućenih korisnicima po godinama

U sklopu svog preventivnog rada i jačanja informacijske sigurnosti, SOA je u 2019. godini obavila ukupno 6241 sigurnosnu provjeru (temeljnih sigurnosnih provjera i onih za pristup klasificiranim podacima). Uz ove provjere, SOA provodi i sigurnosne provjere pravnih osoba.

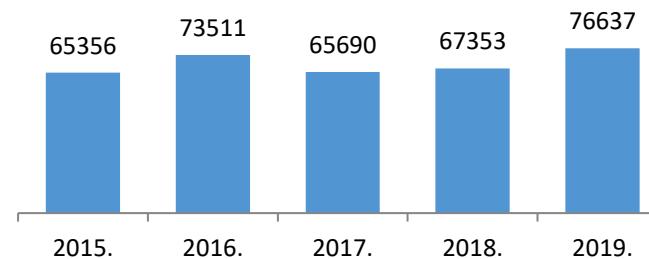
Broj provedenih sigurnosnih provjera po godinama

Tijekom 2019. godine izrađeno je 565 sigurnosnih prosudbi vezanih uz kretanje i boravak štićenih osoba te štićenih objekata. Provedeno je i oko 24.000 sigurnosnih provjera za osobe koje su imale mogućnost neposrednog pristupa štićenim osobama, objektima i prostorima.

Broj izrađenih sigurnosnih prosudbi po godinama

Sigurnosna pitanja stranaca i državljanstava posljednjih godina angažiraju sve značajnije kapacitete SOA-e, pri čemu se posebno

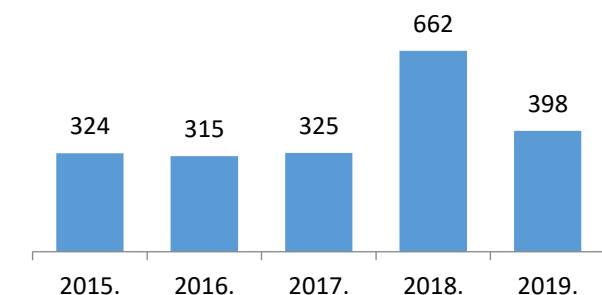
ističe problematika tražitelja azila u Republici Hrvatskoj. Prošlu godinu obilježio je najveći broj provjera u postupku rješavanja statusnih pitanja stranaca i državljanstava. Zbog općih migracijskih trendova, očekuje se porast ovih zadaća u budućnosti.

Broj provjera u postupku rješavanja statusnih pitanja stranaca i državljanstava po godinama

U rješavanju zahtjeva za međunarodnom zaštitom (azil i supsidijarna zaštita), na traženje MUP-a, sudjeluje i SOA koja MUP-u daje mišljenje o zahtjevu. SOA svakom predmetu pristupa individualno i obavlja razgovore s podnositeljima zahtjeva za međunarodnom zaštitom.

SOA povećava ulaganje u razvoj i modernizaciju

SOA se financira sredstvima iz državnog proračuna Republike Hrvatske, a proračun SOA-e podložan je propisima koji uređuju upravljanje javnim financijama u Republici Hrvatskoj. U 2019. godini proračun SOA-e iznosio je oko 398 milijuna kuna.

Kretanje proračuna SOA-e po godinama, u milijunima kuna

Jednokratno povećanje proračuna u 2018. godini rezultat je knjiženja povezanog s velikim infrastrukturnim projektom.

Povećanje proračuna SOA-e zadnjih godina označava ulaganje Republike Hrvatske u jačanje sigurnosti u vremenu sve složenijih sigurnosnih izazova. Veći proračun omogućava značajnije ulaganje u razvoj novih sposobnosti, čime se dugoročno uključuje u ukupnu sigurnost Republike Hrvatske.

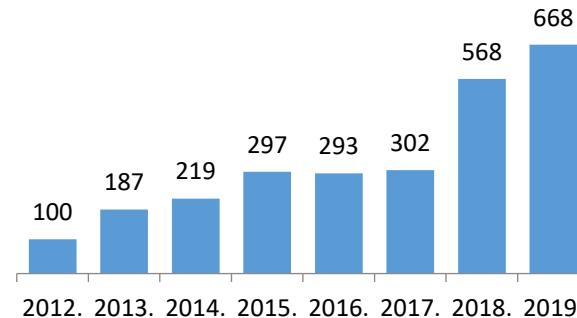
Trend povećavanja proračuna sigurnosno-obavještajnih agencija izražen je u zapadnoeuropskim državama, posebice u svjetlu

pojačanih terorističkih i hibridnih prijetnji, sve složenijih globalnih geopolitičkih prilika, kao i povećanih zahtjeva za izgradnjom novih sposobnosti u kontekstu razvoja tehnologije.

Struktura proračuna SOA-e je, slijedom odredbi Zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu RH, tajna, a što je praksa i ostalih država članica EU-a i NATO-a. Unatoč tajnosti podataka, SOA u planiranju i izvršenju proračuna provodi sve propisane mjere usmjerenе ka zakonitom i svrshishodnom korištenju proračunskih sredstava te izvješće nadležna državna tijela o proračunskim izdatcima.

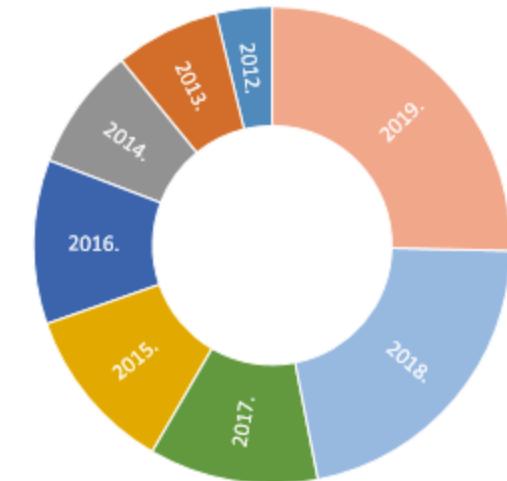
U strukturi proračuna SOA-e najveći udio čine izdaci za zaposlene, a potom tekući i kapitalni izdaci. U razvoju sposobnosti SOA-e osobita pozornost se posvećuje financiranju projekata tehnološkog razvoja i modernizacije.

SOA je od 2012. do 2019. godine godišnja ulaganja u razvoj i modernizaciju povećala skoro sedam puta.

Indeks sredstava uloženih u razvoj i modernizaciju od 2012. do 2019. g. (izvršenje proračuna, 2012. g. = 100)

Sukladno vlastitom Planu razvoja, SOA stalno povećava ulaganje u razvoj i modernizaciju koje će osigurati da SOA ostane na vrhu sposobnosti kako bi odgovorila na sve sigurnosne i tehnološke izazove budućnosti.

Gotovo 50% ukupnog ulaganja u razvoj i modernizaciju od 2012. godine ostvareno je u 2018. i 2019. godini

Sigurnosno okruženje

puno je dinamičnih i promjenjivih sigurnosnih izazova

Globalne sigurnosne prilike obilježavaju brojni sigurnosni izazovi i geopolitička nadmetanja velikih sila

Stanje sigurnosti u svijetu i dalje je uvjetovano brojnim, dinamičnim i složenim sigurnosnim izazovima. Brzina i nepredvidivost sigurnosnih izazova otežava njihovo praćenje i procjenjivanje.

Razvoj novih tehnologija i komunikacijskih veza u prilikama opće globalizacije društvenih, finansijskih i gospodarskih procesa dodatno povećavaju broj uključenih aktera te usložnjavaju i ubrzavaju sve procese. Internet, odnosno kibernetički prostor postao je osnovni kanal globalnih komunikacija i interakcija.

Postojeći međunarodni poredak se mijenja pod pritiskom političkih, gospodarskih, tehnoloških, sigurnosnih i drugih promjena te pomaka u odnosima moći. Dinamika promjena i njihov razvoj i dalje su teško previdivi.

Globalne sigurnosne prilike, uz postojanje brojnih kriznih žarišta kao generatora nestabilnosti, obilježavaju geopolitička i gospodarska pomicanja u odnosima između velikih sila, povećanje vrsta i doseg hibridnog djelovanja kao rezultata geopolitičkih nadmetanja, rast broja kibernetičkih napada, kao i povećanje broja nedržavnih aktera koji utječu na sigurnosne prilike.

Za globalne prilike posebice su bitni odnosi između velikih političkih, vojnih i gospodarskih sila SAD-a, Rusije i Kine, kao i Europske unije u cjelini ili pojedinih njezinih članica.

Sporazumi i međunarodni mehanizmi ustanovljeni nakon 2. svjetskog rata, posebice sporazumi o kontroli naoružanja, pod sve većim su pritiskom. Sporazum o kontroli nuklearnog oružja Novi START između SAD-a i Rusije je na snazi do 2021. godine, a otvara se pitanje kineskog sudjelovanja u ovakvom sporazumu o kontroli nuklearnog oružja. U isto vrijeme, niz država u različitim svjetskim regijama jača i širi svoje vojne kapacitete novim oružanim sustavima, što dovodi do sve većeg izdvajanja za naoružavanje na globalnoj razini.

SAD i nadalje ima dominantnu političku, vojnu i gospodarsku moć u svijetu, uz globalnu mrežu savezništava. SAD je nastavio temeljiti svoju vanjsku i sigurnosnu politiku na novom konceptu gospodarskih i sigurnosnih interesa. Središnje pitanje razvoja globalnih sigurnosnih i gospodarskih prilika sve više postaju američko-kineski odnosi, koji su obilježeni strateškim rivalstvom ove dvije države. Globalne gospodarske prilike zadnjih godina obilježavaju američko-kineske trgovačke napetosti te optužbe SAD-a da Kina svoje gospodarstvo jača nepoštenim i nelegalnim mjerama.

Kina ima globalne gospodarske ambicije i svoj utjecaj nastoji širiti gospodarskim uplivom na svim kontinentima, sudjelovanjem u razvoju infrastrukturnih projekata i širenjem vlastitih tehnologija. Kina ulaze velika finansijska sredstva u infrastrukturne projekte u sklopu svog projekta *Jedan pojas, jedan put* koji je središnji projekt za kineske globalne ambicije i veću prisutnost kineskog gospodarstva u svijetu. Kina je, nakon SAD-a, najveći trgovinski partner EU, dok je EU za Kinu najveći trgovinski partner. U isto vrijeme, EU je Kinu označio kao ekonomskog takmica i sistemskog suparnika koji promiče alternativni model vladavine.

Kineske tehnološke kompanije uvode nove tehnološke standarde i preuzimaju sve dominantniju ulogu u razvoju digitalnih usluga. Europske države s pažnjom promatraju širenje 5G tehnologije od strane kineskih tvrtki uz otvorenu raspravu o obavještajnim potencijalima iskorištavanja podataka kroz 5G tehnologije te obvezu kineskih tvrtki za dijeljenjem ovih podataka s kineskim vlastima.

Uz globalnu gospodarsku moć, Kina značajno jača svoje vojne kapacitete i sposobnosti.

Rusija svoju obnovljenu vojnu moć i učvršćeni unutardržavni aparat želi preslikati u vanjskopolitičku arenu i ojačati svoju gospodarsku i energetsku prisutnost u svijetu. Ograničenja u vojnim sposobnostima i gospodarskom dosegu Rusija nastoji kompenzirati operacijama utjecaja, kao i vanjskopolitičkim i energetskim alatima te hibridnim djelovanjima. Na pojedinim kriznim žarištima poput Sirije, Rusija je angažirala i značajne vojne potencijale na terenu.

Rusija održava kontinuitet dosadašnje vanjske i unutarnje politike. Svojim aktivnostima nastoji ograničiti utjecaj NATO-a i EU, kao i njihovo daljnje širenje na jugoistok i istok Europe. Većina država Zapada i dalje prema Rusiji održavaju režim sankcija zbog aneksije Krima, a odnose sa Zapadom dodatno opterećuju pokazatelji ruskog hibridnog djelovanja prema zapadnim državama, plasiranja lažnih vijesti te kibernetičkih napada koji dolaze s ruskog teritorija. Nedavni slučaj trovanja oporbenog aktivista Alekseja Navaljnog u Rusiji dodatno će opteretiti rusko-zapadne odnose.

Rusija i Kina razvijaju međusobne odnose, a dodatno ih zbližava suprotstavljanje globalnoj dominaciji SAD-a i Zapada. Kina je Rusiji pojedinačno najveći trgovinski partner s planovima udvostručenja međusobne trgovine do 2024. godine. Ipak, njihove odnose mogu opteretiti izazovi poput sve većeg kineskog

utjecaja u državama koje Rusija smatra svojim područjem interesa, poput Središnje Azije.

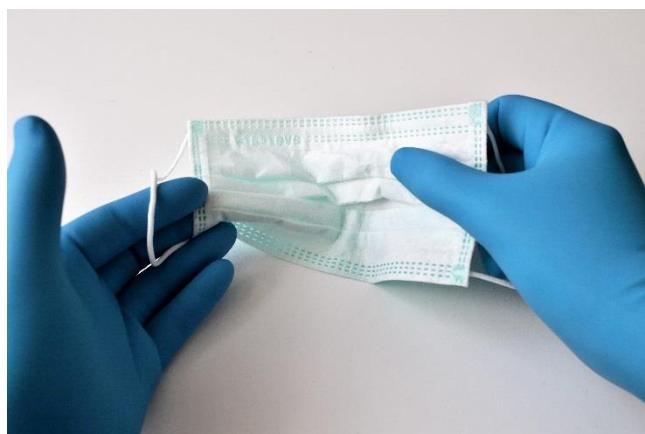

Krizna žarišta koja se protežu od srednje Azije, preko Bliskog istoka do sjeverne i subsaharske Afrike i dalje obilježavaju brojni oružani sukobi, teroristički napadi, propale države, uništena gospodarstva, humanitarne krize, kao i nezaposlenost i masovne migracije. U isto vrijeme, na tim kriznim žarištima se prelimaju suprotstavljene politike globalnih i regionalnih sila, kao i angažiranje njihovih vojnih potencijala.

Na sigurnosne prilike u svijetu značajno utječu i drugi procesi poput klimatskih promjena, širenja zaraznih i drugih bolesti, porasta broja stanovnika u državama u razvoju, iscrpljivanja resursa i uništavanja prirode. Ovi procesi dodatno potenciraju unutardržavne i regionalne sukobe, masovne migracije, društvene napetosti i nemire, terorizam, urušavanje institucija u „propalim“ državama, kao i sustavne povrede ljudskih prava.

Pandemija bolesti COVID-19 utjecat će i na globalnu sigurnost

Pandemija zarazne bolesti COVID-19, uz zdravstvene, imat će velike posljedice i na sva ostala aspekte života, posebice na gospodarske, političke i sigurnosne prilike u svijetu. Gospodarska recesija uzrokovana pandemijom mogla bi negativno utjecati na stanje globalne sigurnosti. Države koje nisu bile sposobne adekvatno odgovoriti na zahtjeve sprečavanja pandemije i ublažavanja gospodarskih posljedica mogle bi se suočiti s narušavanjem sigurnosnog stanja zbog nezadovoljstva stanovništva, raspada javnozdravstvenih sustava, širenja siromaštva, kao i jačanja kriminala, ekstremizma, društvenih sukoba, terorizma te unutarnjih i vanjskih migracija.

Kao i svaka velika kriza, pandemija COVID-19 poremetila je brojne procese te će dugoročno utjecati i na geopolitičke i gospodarske promjene u svijetu.

Pandemija je, primjerice, otvorila pitanje ovisnosti Europske unije o medicinskoj opremi, lijekovima i drugim ključnim proizvodima koji se proizvode u državama izvan Europe, posebice u Kini. Isto tako, pandemija je otvorila pitanje sigurnosti globalnih lanaca opskrbe.

Pojedine države su i tijekom pandemije bolesti COVID-19 koristile medijski prostor za dezinformacije fokusirajući se na stvarne ili izmišljene slabosti Zapada u učinkovitom suzbijanju širenja zaraze te istovremeno odvraćajući pozornost s vlastitih unutarnjih slabosti. Pri tome su osobito širile narativ o nesposobnosti i nesolidarnosti Europske unije tijekom pandemije i potencirale širenje nepovjerenja između država članica i njihovih javnosti.

Projekt Europske službe za vanjsko djelovanje (*EEAS – European External Action Service*) EUvsDISINFO u svojim je izvješćima posebnu pažnju posvetio praćenju dezinformacija javnosti u vezi COVID-19. Pri tome se izdvajalo plasiranje narativa od strane protu-EU medija da se EU raspada. Međutim, ono što je dodatno zabrinjavajuće jest podatak da su u svojim objavama takvi mediji plasirali i dezinformacije opasne za javno zdravlje, poput širenja teorija zavjere ili poruka da javnozdravstvene mјere (npr. pranje ruku) ne pomažu.

Uz to, terorističke skupine poput ISIL-a pozivali su svoje pristaše na iskorištavanje fokusiranosti europskih društava na COVID-19 za provođenje terorističkih napada.

26.03.2020. • 19:25 • Srbija Danas/Medja

RUSKA BRAĆA PRONELA SRPSKU ZASTAVU U ITALIJI NA GODIŠNJICU BOMBARDOVANJA NATO: Uputili snažnu poruku agresoru (VIDEO)

Foto: Youtube/Printscreen/Ruptly

Italija je jedna od država-osnivača NATO pakta, dok je iz italijansko-američke vazduhoplovne baze u Avijanu, koja se nalazi upravo na Sjeveru Italije, poletio veliki broj NATO aviona tokom bombardovanja SRJ.

Vijest medija u susjednoj državi u kojoj se navodi da su ruski vojnici u konvoju ruske medicinske pomoći Italiji u ožujku 2020. godine, u blizini talijansko-američke zračne baze u Avianu, izvjesili srpsku zastavu kao „poruku NATO agresoru“.

Sigurnost se premješta u kibernetičku sferu

Povratak političkih procesa u sferu geopolitičkih nadmetanja, sličnih onima iz vremena Hladnog rata, uzrokovao je jačanje obavještajnih aktivnosti, prikupljanje informacija, kao i hibridnih aktivnosti i državno sponzoriranih kibernetičkih napada.

Sigurnosni procesi i trendovi uvjetovani su i razvojem novih tehnologija, koje sa sobom nose nove rizike i izazove. Stoga nove tehnologije zahtijevaju osposobljenost sigurnosnih institucija država, a primjer takvih tehnologija su računalstvo u oblaku (*Cloud*), mobilne 5G mreže, ili Internet stvari (*Internet of Things*), kao i čitav niz područja na koje ove disruptivne tehnologije izravno utječu, poput pametnih gradova ili autonomnih vozila.

Kibernetički napadi, zbog velikog udjela državno sponzoriranih napadača, postaju sve složeniji i učestaliji, a štete koje uzrokuju sve veće. Radi se o napadima koji imaju za cilj ne samo krađu podataka (državna ili industrijska špijunaža), već i stvaranje štete na kritičnoj infrastrukturi, kao i financijske iznude i krađe intelektualnog vlasništva, pri čemu ih olakšavaju mogućnosti prikrivanja napadača i njihove geografske raspršenosti.

Informacijske i komunikacijske tehnologije zlorabe se za širenje ekstremističkih ideja i pokreta te pozivanje na nasilje i terorizam, kao i za regrutiranje i obuku terorista i planiranje terorističkih napada.

Posebno rizično područje kibernetičke sigurnosti predstavlja krađa klasificiranih, osobnih i drugih osjetljivih podataka, onemogućavanje rada kritičnih sustava i usluga, kao i mogućnost utjecaja na društvene i demokratske procese plasiranjem dezinformacija i lažnih vijesti.

Potjernica SAD-a za sedmoricom ruskih državljanina koje se sumnjiči da su sudjelovali u operacijama kao dio hakerskog tima ruske vojne službe GRU. Operacije su uključivale hakiranje, operacije utjecaja i dezinformiranja, uključujući i anti-dopinske agencije, sportske federacije i anti-dopinske dužnosnike.

Vijeće EU je 30. srpnja 2020. donijelo je uredbu kojom Europska unija, po prvi put, uvodi sankcije zbog kibernetičkih napada. Sankcije su odgovor EU na kibernetičke napade koje su imale negativan utjecaj na europsku sigurnost i gospodarstvo. Sankcije

se odnose na šest pojedinaca i tri institucije iz Rusije, Kine i Sjeverne Koreje. Od institucija, sankcije EU obuhvaćaju Glavni centar za posebne tehnologije Glavne uprave Glavnog stožera oružanih snaga Ruske Federacije (GU/GRU), kinesku tvrtku Haitai Technology Development i sjevernokorejsku tvrtku Chosun Expo.

Europska sigurnost suočava se brojnim izazovima

Europska unija (EU) suočava se s brojnim sigurnosnim izazovima koji su posljedica nestabilnosti iz europskog okruženja, poput migracijskih pritisaka, dok je istodobno opterećena unutarnjim sigurnosnim izazovima poput jačanja radikalizma i ekstremizma u pojedinim društvima.

Unutarnji politički procesi obilježeni su izlaskom Ujedinjenog Kraljevstva iz članstva, pitanjima unutarnjih integracijskih procesa te demokratskog i gospodarskog razvoja.

Na vanjskopolitičkom planu teme od interesa su razvoj euroatlantskog partnerstva, odnosi prema Rusiji, Kini i Iranu, pitanje proširenja EU na jugoistok Europe te uloga EU u stabiliziranju kriznih žarišta u europskom okruženju.

Jedno od otvorenih pitanja unutar EU jest i daljnji razvoj sigurnosne i obrambene dimenzije EU-a, posebice u kontekstu složenih geopolitičkih i gospodarskih odnosa s Rusijom te brojnih kriznih žarišta u europskom okruženju. U ovako složenim sigurnosnim okolnostima države članice EU-a jačaju i sigurnosno-obavještajnu dimenziju svoje suradnje.

U isto vrijeme, NATO, osobito nakon sukoba na istoku Ukrajine i ruske aneksije Krima, jača svoje obrambene sposobnosti u Europi, što uključuje i preventivni angažman na istočnim granicama Saveza i provedbu velikih vojnih vježbi.

Republika Hrvatska, u skladu sa svojim ekonomskim i drugim mogućnostima, sudjeluju u ukupnom jačanju obrambenih potencijala NATO-a, kao i u njegovom preventivnom obrambenom angažmanu.

U kontekstu gospodarskih i sigurnosnih posljedica pandemije COVID-19, EU razmatra načine zaštite posmrtilih strateških tvrtki od „nepoštenog“ preuzimanja od strane tvrtki iz europskog inozemstva, a koje primaju, uglavnom prikrivene, državne potpore u svojim matičnim državama.

EU se sve više oslanja na LNG u opskrbi plinom

I dalje je jedno od najznačajnijih pitanja EU energetska sigurnost i ovisnost značajnog broja članica EU o uvozu ruskog plina.

Ruska dominacija u opskrbi plinom se osobito odnosi na područje jugoistočne i srednje Europe. Stoga se pitanje diverzifikacije opskrbe plinom i dalje ističe, pri čemu se pokazuje važnost i potencijal projekta izgradnje LNG terminala na Krku, koji će imati regionalni utjecaj.

Rusija nastoji zadržati dominaciju u opskrbi Europe plinom izgradnjom novih plinovoda Sjeverni tok 2 i nastavka Turskog toka u skladu s vlastitim geopolitičkim i gospodarskim interesima.

U isto vrijeme, pad cijena ukapljenog prirodnog plina (LNG) potiče brzi rast tržišta LNG-om u Europi, uz značajne investicije u infrastrukturu za njegov prijevoz i distribuciju. Navedeno je u 2019. godini uzrokovalo smanjenje isporuke ruskog plina iz plinovoda u EU za 9%, na 147,4 milijardi prostornih metara plina (bcm) u odnosu na godinu ranije.

Po podacima Europske komisije, u 2019. godini EU je imala rekordnu potrošnju LNG-a (108 bcm), odnosno oko 22% ukupne potrošnje plina u EU. Istovremeno, radi se o 27% ukupnog uvoza plina u EU. Od uvezenog LNG-a, Katar je isporučio 30 bcm, Rusija 21 bcm, a SAD 17 bcm.

Pojas nestabilnosti generira sigurnosne prijetnje Evropi

Pojas nestabilnosti koji okružuje Evropu i dalje je najznačajniji izazov za europsku sigurnost. Radi se o području koje se prostire od sjeverne Afrike, preko Bliskog istoka do Srednje Azije. Na ovom području i dalje su intenzivni oružani sukobi, poput onih u Libiji i Siriji, a koji su obilježeni i stranim intervencijama.

Ovaj je pojas dugoročno izvođi različitih sigurnosnih izazova i prijetnji poput terorizma, ilegalnih migracija, proliferacije oružja za masovno uništavanje, organiziranog kriminala, ekstremizma i oružanih sukoba. Isto tako, tamošnje države bore se s izazovima raspadajućih institucija, propalih gospodarstava, korupcije, nezaposlenosti i siromaštva.

U isto vrijeme, Evropu opterećuju i „zamrznuti sukobi“ na kojima već godinama nema pomaka prema političkom rješenju, od Ukrajine do kriznih žarišta na Kavkazu.

Sirija je i dalje najsloženije krizno žarište u svijetu. Sirijski sukob obilježava i vojna i politička uključenost brojnih globalnih i regionalnih sila. Tako su Rusija i Iran aktivno vojno uključeni u sukob na strani vlade u Damasku, dok je turska vojska prisutna na području pod kontrolom dijela pobunjenika.

Vlada u Damasku je uz rusku i iransku vojnu i političku potporu vratila većinu teritorija pod svoju kontrolu, a vojnim akcijama je smanjila i posljednje područje pod kontrolom pobunjenika u pokrajini Idlib na sjeverozapadu države. Na tom je području raspoređena i turska vojska, što je dovelo do brojnih incidenata i oružanih sukoba sa sirijskim i njih savezničkim snagama. Turska je tijekom 2019. vojno intervenirala i na području Sirije pod kurdskom kontrolom, a nakon povlačenja postrojbi SAD-a s tog područja, te je potisnula kurdske snage od dijela sirijsko-turske granice.

Nakon što je intervencijom u Siriji učvrstila svoj položaj u tom dijelu svijeta, Rusija nastoji pojačati svoj utjecaj i u Libiji, kao drugom velikom kriznom žarištu arapskog svijeta.

Od svibnja 2019. godine u Libiji traje drugi građanski rat između snaga međunarodno priznate vlade u Tripoliju i snaga Libijske nacionalne armije nepriznate vlade u Tobruku koja kontrolira većinu libijskog teritorija. Na strani vlade u Tripoliju značajno se

angažirala Turska, dok Egipat priznaje vlast LNA na istoku zemlje. Nakon godinu dana sukobi se nastavljaju, bez naznaka političkog rješenja krize. U Libiji se sukobljene strane kao plaćenicima koriste i borcima iz sirijskog sukoba. EU je 25. ožujka 2020. pokrenula pomorsku operaciju IRINI u blizini obala Libije, kako bi se osigurala provedba embarga na oružja i spriječila nelegalna trgovina naftom i krijumčarenje ljudi. U operaciji sudjeluje i RH.

Stanje na bojišnici u Libiji u srpnju 2020. godine

Potencijalno najveća prijetnja stabilnosti Bliskog istoka jest rizik od vojne eskalacije napetosti između SAD-a i Irana. Iran je aktivan u svim kriznim žarištima na Bliskom istoku, a posebno napete odnose ima sa Saudijskom Arabijom, kao i s Izraelom.

Pad cijene nafte, zajedno sa zdravstvenom krizom izazvanom pandemijom COVID-19, mogao bi dodatno destabilizirati slabe države na području Bliskog istoka i Afrike koje veliki dio prihoda ostvaruju od prodaje sirove nafte.

Krizna žarišta i dalje su aktivna u Jemenu, Afganistanu i Iraku, dok je i daje otvoreno pitanje dugotrajnog izraelsko-palestinskog sukoba. SAD aktivno pregovara s talibanimi kako bi se postigao dogovor o prekidu neprijateljstava u Afganistanu. U Afganistanu, uz talibane, djeluje i ISIL, a teroristički napadi su česti.

Sukob u Ukrajini i dalje ima odlike zamrznutog sukoba te nema značajnijeg napretka u implementaciji Minskog sporazuma unatoč diplomatskim naporima i novom političkom vodstvu u Ukrajini. Nakon objave rezultata predsjedničkih izbora na kojima je pobijedio dugogodišnji predsjednik Aleksander Lukašenko, u Bjelorusiji su započeli masovni oporbeni protesti, uz optužbe za nepoštene izbore.

Na prostoru istočnog Sredozemlja, bogatog nalazištima plina, pojačali su se granični i gospodarski prijepori između uključenih država, pri čemu se osobito otvorilo pitanje grčko-turskog razgraničenja na moru.

Teroristička prijetnja Evropi i dalje je prisutna

Teroristička prijetnja Evropi i dalje je najizraženija od strane islamističkih terorističkih organizacija.

Iako je teroristička organizacija Islamska država (ISIL) vojno poražena u Siriji i Iraku, njezina mreža i pripadnici te simpatizeri i dalje predstavljaju ozbiljnu i globalnu prijetnju. Uz ISIL, terorističku prijetnju predstavlja i Al Qaida.

Izvan Europe, teroristička prijetnja i dalje ostaje najveća u kriznim terorističkim žarištima i nestabilnim područjima gdje djeluju ISIL-ove i Al Qaidine podružnice (Bliski istok, sjeverna Afrika, Sahel, rog Afrike, Arapski poluotok te srednja i jugoistočna Azija).

Opasnost od terorizma povišena je u dijelu država zapadne Europe, srednja je na području hrvatskog jugoistočnog susjedstva, dok je niska za Republiku Hrvatsku.

Uz opasnost od povratnika iz ISIL-a, u evropskim državama najveću prijetnju predstavljaju lokalne islamističke terorističke mreže i njihovi pripadnici te samoradikalizirani pojedinci.

Za regrutiranje pristaša, njihovu obuku i usmjeravanje djelovanja terorističke skupine koriste Internet i suvremene komunikacijske tehnologije.

Propaganda ISIL-a i dalje predstavlja osnovni izvor radikalizacije i inspiracije za regrutiranje terorista i izvođenje terorističkih

napada u Evropi. U ovom kontekstu, poseban rizik predstavlja samoradikalizacija pristaša terorističkih skupina preko Interneta koje je vrlo teško registrirati i otkriti, a značajan dio njih su osobe s psihičkim poremećajima.

Voda ISIL-a Abu Bakr al-Baghdadi raznio se u skloništu u kojem se skriva aktiviranjem samoubilačkog pojasa 27. listopada 2019. tijekom američke vojne akcije na sjeveru sirijske provincije Idlib, u blizini granice s Turskom

Terorističke skupine stalno traže nove načine zloporabe novih tehnologija za terorističke napade.

Terorističke napade u Evropi zadnjih godina karakteriziraju napadi samoradikaliziranih pojedinaca na nezaštićena mjesta gdje je prisutan veliki broj ljudi. Pri tome su napadači kao sredstva napada koristili priručna sredstva poput automobila, teretnih vozila ili noževa.

Voda Al-Qaide Ayman Zawahiri

Broj terorističkih napada u Europi je značajno opao od 2017. godine. U namjeri napada na zapadne ciljeve i vrijednosti, terorističke organizacije koriste se i terorističkim napadima u trećim državama.

Lokalne islamske terorističke organizacije predstavljaju prijetnju i u drugim dijelovima svijeta. Tako je u Šri Lanci u seriji samoubilačkih napada na crkve i hotele u travnju 2019. godine ubijeno 258 osoba, među kojima i 45 stranaca, dok su, primjerice, u Nigeriji vrlo česti teroristički napadi Boko Harama.

Opadanje broja terorističkih napada u Europi rezultat je više čimbenika. Sposobnosti planiranja i provedbe terorističkih napada od strane islamskih terorističkih skupina su smanjene

zbog gubitaka u područjima odakle su planirali operacije, a povećana je i učinkovitost djelovanja sigurnosno-obavještajnih i policijskih agencija u europskim državama te je i povećan intenzitet međunarodne sigurnosno-obavještajne i policijske suradnje.

Posljednjih se godina u pojedinim zapadnim državama sve više pojavljuju i slučajevi tzv. desnog terorizma, odnosno oružanih napada usmjerenih primarno protiv manjinskih skupina i nedomaćilnog stanovništva. Primjeri takvih napada su napad tijekom molitve u džamijama u Novom Zelandu 15. ožujka 2019. kada je napadač ubio 49 ljudi te napad u Hanauu u Njemačkoj 19. veljače 2020. u kojem je napadač ubio devetoro ljudi. Radi se o individualnim napadima pojedinaca, u pravilu s psihičkim poremećajima, bez postojanja terorističke organizacije, organizirane potpore ili sudjelovanja drugih osoba.

Povratak boraca ISIL-a u matične europske države predstavlja rizik za sigurnost

Nakon vojnog poraza ISIL-a, tisuće zarobljenih boraca i njihovih obitelji iz Europe koji su mu se priključili u Siriji i Iraku nalaze se uglavnom u kampovima pod kontrolom snaga sirijskih kurdsko-arapskih snaga SDF. U tijeku je njihov povratak u matične države. Muškarci koji su bili ISIL-ovi borci su u zatvorima pod kontrolom SDF-a, dok se žene i djeca nalaze u zatvorenim kampovima. Veliki broj žena u kampovima ostaje izrazito radikalisan te i dalje podupire terorizam, a o istim stavovima indoktriniraju djecu.

Od početka sirijskog građanskog rata više od 5.000 osoba iz Europe pridružilo se islamskih terorističkih skupinama u Siriji i Iraku. Njih oko 1.700 vratilo se u matične države u EU, a većina se vratila prije poraza ISIL-a u Siriji.

Iz hrvatskog jugoistočnog susjedstva u Siriju i Irak otišlo je ukupno oko 1000 osoba, a većina njih se pridružila ISIL-u. Od tog broja poginulo je oko 25%, 30% ih se još nalazi na tom području, dok se oko 45% vratilo u matične države jugoistočne Europe. Tijekom 2019. godine u države hrvatskog jugoistočnog susjedstva vratilo se 136 osoba iz Sirije, od kojih je najmanje 12 boraca ISIL-a, dok su ostalo žene i djeca.

Povratak „džihadista“ predstavlja veliki sigurnosni rizik za europska društva, posebice za države u koje se vraćaju u velikom broju. Radi se o osobama koje su sudjelovale u borbama na strani

terorističke organizacije, vojno su obučeni i dodatno radikalizirani i traumatizirani na ratištu.

Značajnu ulogu u smanjivanju ovog rizika imat će kazneni postupci protiv povratnika - pripadnika terorističkih organizacija, kao i odgovarajući programi deradikalizacije.

The screenshot shows a wanted notice for CUFUROVIC, IBRO. At the top, there are links for HOME, ABOUT INTERPOL, and NEWS AND MEDIA. Below that, a "Back to Search result" link. The main title is "CUFUROVIC, IBRO" with the subtitle "WANTED BY THE JUDICIAL AUTHORITIES OF BOSNIA AND HERZEGOVINA". A small red logo is next to the name. Below the title, it says "IDENTITY PARTICULARS". The details listed are: Present family name: CUFUROVIC; Forename: IBRO; Sex: Male; Date of birth: 01/01/1995 (24 years old); Place of birth: VELIKA KLAĐUSA, Bosnia and Herzegovina; Language spoken: Bosnian; Nationality: Bosnia and Herzegovina. There is a photo of a man with short dark hair and blue eyes. Handwritten text "Cufurović Ibro" is written over the photo. At the bottom, it says "CHARGES Published as provided by requesting entity" and "Charges: ORGANIZING A TERRORIST GROUP; TERRORISM".

Tjeralica za pripadnikom ISIL-a koji je u prosincu 2019. godine u BiH osuđen na četiri godine zatvora zbog terorizma. ISIL-u se pridružio 2014. godine i sudjelovao je u borbama u Siriji. Nakon pada ISIL-a i zarobljavanja, u travnju 2019. godine deportiran je iz Sirije u BiH, zajedno sa suprugom i dvoje djece. Tijekom suđenja je priznao svoje sudjelovanje u ISIL-u.

U pojedinim državama registriran je fenomen islamske radikalizacije zatvorenika u zatvorima. U ovom kontekstu posebno rizik predstavlja služenje zatvorskih kazni povratnika iz

ISIL-a s ostalim zatvorenicima. Također, praksa pokazuje da kazne zbog sudjelovanja u terorističkim organizacijama u državama susjedstva iznose nekoliko godina, pa je značajan broj osuđenika pri kraju izdržavanja kazne ili su već pušteni na slobodu. Pri tome, pojedine države imaju praksu provedbe kaznenih postupaka isključivo protiv muškaraca, dok se žene-povratnice puštaju na slobodu, bez obzira na njihovu moguću radikaliziranost i sudjelovanje u terorističkim aktivnostima.

Programi deradikalizacije osobito su važni u kontekstu navedenoga, ali i činjenice da je među povratnicima veliki broj djece koja su na područjima pod kontrolom terorističkih organizacija bila podvrgнутa indoktrinaciji, vojnoj obuci i sudjelovanju u borbama te su traumatizirana ratnim iskustvima i, u brojnim slučajevima, pogibiji članova obitelji.

Pojedine države jugoistočnog susjedstva Republike Hrvatske i dalje su opterećene problemom islamske radikalizacije u dijelovima društava i terorizma koji se poziva na islam.

Jedan od sigurnosnih izazova za Republiku Hrvatsku je i tranzit stranih državljana preko hrvatskog teritorija, a za koje postoje indicije da podupiru ili simpatiziraju terorističke aktivnosti. Ovo je dodatno izraženo u kontekstu migracijskih kretanja preko teritorija Republike Hrvatske.

Sigurnosne prilike u jugoistočnom okruženju Republike Hrvatske i dalje su nestabilne

Jugoistočno susjedstvo Republike Hrvatske, odnosno Zapadni Balkan kako se ovaj prostor naziva u dokumentima EU-a, još uvjek je opterećeno brojnim sigurnosnim, političkim, gospodarskim i društvenim izazovima.

Sve države Zapadnog Balkana iskazuju namjeru pristupanja Europskoj uniji. Također, izuzev Srbije, države Zapadnog Balkana iskazale su namjeru ulaska i u NATO. U isto vrijeme, druge države poput Rusije i Kine nastoje ojačati svoj utjecaj na tom prostoru.

I dalje se radi o prostoru koji obilježavaju teške gospodarske prilike uz pojavnosti korupcije i organiziranog kriminala, političkog klijentelizma te manjkavosti u vladavini prava. Društva jugoistočnog susjedstva opterećena su i pojavama radikalnih islamskih i nacionalističkih snaga, kao i poteškoćama u pristupanju euroatlantskim integracijama. Pojedine države jugoistočnog susjedstva i dalje funkcioniraju uz aktivno djelovanje institucija i mehanizama međunarodne zajednice.

Ovakve prilike otvaraju prostor i za djelovanje izvanjskih aktera, posebice država čiji se interesi i pogledi ne podudaraju s euroatlantskom perspektivom ovog prostora, odnosno čiji je interes usporavanje euroatlantskih integracija na ovom području. Pri tome se takvi akteri koriste i obavještajnim te hibridnim aktivnostima.

Na Youtube-u je 17. studenoga 2019. objavljena snimka na kojoj pomoćnik ruskog vojnog izaslanika u Srbiji predaje novac neimenovanom potpukovniku Vojske Srbije

Unatoč zastaju u europskim integracijama, proširenje NATO-a na Crnu Goru i Sjevernu Makedoniju označava širenje stabilnosti i pružanje perspektive državama ovog prostora. U isto vrijeme, upravo zbog njihovog ulaska u NATO, postoji rizik da države koje NATO percipiraju kao sigurnosnu prijetnju iskoriste pojedine unutarnje procese u novim članicama NATO-a za njihovu destabilizaciju. Uz to, neriješena međuetnička pitanja i napetosti u pojedinim državama ponekad se koriste za ostvarivanje vanjskih geopolitičkih ciljeva.

Situaciju u Crnoj Gori obilježava društveni rascjep između prozapadnih suverenističkih snaga i prosrpskih snaga koje su ujedno protiv članstva Crne Gore u NATO-u te za snažnije vezanje Crne Gore uz Rusiju.

Na prostoru jugoistočnog susjedstva odvija se više stabilizacijskih procesa koji utječu na ukupne političko-sigurnosne prilike u regionalnom okruženju. Najvažniji takvi procesi su dogовори oko unutarnjeg funkciranja Bosne i Hercegovine (BiH) te pregovori o normalizaciji odnosa između Srbije i Kosova. Oba se procesa odvijaju se uz aktivni angažman međunarodne zajednice. U isto vrijeme, složena politička situacija u BiH obilježena je zastojem u brojnim procesima, dok se i Kosovo nakon izbora u jesen 2019. godine suočava s političkom nestabilnošću.

Srbija i nadalje na vanjskopolitičkom i sigurnosnom planu nastoji balansirati u odnosima između Rusije i Zapada. Primjerice, kao kandidatkinja za članstvo u EU-u, Srbija i dalje ne slijedi restriktivne mјere EU-a protiv Rusije. Tijekom ove godine Srbija je značajan fokus stavila i na javno promoviranje jačanja odnosa s Kinom.

U pojedinim državama susjedstva i dalje su prisutne pojave plasiranja lažnih vijesti u medijskom prostoru ili na društvenim mrežama kojima se Republiku Hrvatsku želi prikazati u negativnom svjetlu. U društвima pojedinih država susjedstva izraženi su protuzapadni stavovi, koji su osobito vidljivi kroz medijske objave.

Vjerski i nacionalni ekstremizam i dalje opterećuje društva država jugoistočnog susjedstva.

I dalje su prisutne pojave velikosrpskog ekstremizma u pojedinim državama koji se manifestira negiranjem teritorijalne cjelovitosti

i suvereniteta Republike Hrvatske, ali i drugih država susjedstva, poput Kosova, BiH i Crne Gore. Ovaj se ekstremizam javno očituje kroz istupe i okupljanja velikosrpskih ekstremističkih organizacija, kao i korištenjem drugih javnih okupljanja, u kojima se, uz ekstremističke poruke, uništavaju i hrvatski državni simboli. Velikosrpski ekstremizam promiće i poruke protiv širenja Europske unije i NATO-a na jugoistok Europe uz isticanje privrženosti Rusiji.

Radikalno tumačenje islama u državama jugoistočnog susjedstva i dalje je prisutno. Postojanje enklava u kojima se prakticira radikalno tumačenje islama te se ne priznaju zakoni i demokratski poredak države domaćina, predstavlja sigurnosni rizik. Dodatni sigurnosni rizik predstavlja i povratak „džihadista“ iz Sirije/Iraka u matične države od kojih su brojni na ratište otišli upravo iz navedenih enklava. Ove dvije pojave moguće bi utjecati na dodatni stupanj radikalizacije i širenje radikalnog tumačenja islama.

Položaj Hrvata u BiH u političkom smislu obilježava nastojanje da se ispune svi elementi koji ga čine konstitutivnim narodom te da se postigne, ustavom BiH predviđena, puna jednakopravnost s ostala dva naroda. Uz političke okolnosti, Hrvati u BiH suočeni su s trendom ekonomskog iseljavanja čime je ugrožen i njihov fizički opstanak u BiH, a time i multietnički karakter BiH.

Transnacionalni organizirani kriminal snažan je na jugoistoku Europe

Na području organiziranog kriminala najznačajniji rizik za Republiku Hrvatsku predstavljaju organizirane kriminalne skupine koje porijeklo imaju na prostoru hrvatskog jugoistočnog susjedstva. Te skupine imaju svoje snažne veze kod pripadnika organiziranog kriminala u Hrvatskoj.

Unatoč naporima država jugoistočnog susjedstva, organizirani kriminal ostaje snažan, dobro umrežen, uz brojne međunarodne veze, uključujući i veze prema pripadnicima hrvatskih kriminalnih skupina.

Na prostoru jugoistočnog susjedstva već godinama se odvijaju međusobni obračuni i likvidacije pripadnika suprotstavljenih

skupina organiziranog kriminala, s više desetaka poginulih. Međusobni oružani sukobi česti su i izvan matičnih država.

Tzv. balkanska ruta već od ranije je glavna ruta za dovoz heroina u Europu, a vrlo je značajna i za krijumčarenje marihuane.

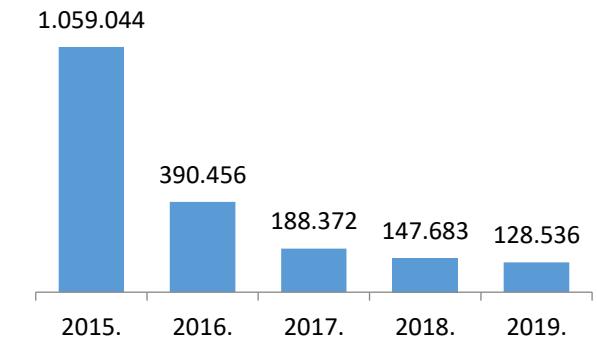
Organizirane kriminalne skupine s područja jugoistočnog susjedstva posljednjih godina zauzimaju sve važnije mjesto u krijumčarenju narkotika u EU, poput dopreme kokaina iz Južne Amerike.

Uz to, organizirane kriminalne skupine s područja jugoistočnog susjedstva aktivne su i u krijumčarenju oružja i ljudi. Krijumčarenje ljudima posebno se intenziviralo kao posljedica migrantskog pritiska na balkanskoj ruti i zatvaranja dijela granica na migrantskim rutama.

Preko teritorija Republike Hrvatske stalno se odvijaju pokušaji krijumčarenja oružja prema zapadnoj Europi, što je spriječeno više puta tijekom 2019. godine. U kontekstu krijumčarenja oružja, postoji stalni rizik od pokušaja krijumčarenja roba koje mogu poslužiti kao komponente oružja za masovno uništavanje.

Pojačava se pritisak ilegalnih migracija prema Europi preko hrvatskog teritorija

Intenzivni migracijski pritisak prema Europi iz Bliskog istoka, Srednje Azije i Afrike je nastavljen. Po podacima Međunarodne organizacije za migracije UN-a (IOM), od 2016. godine broj migranata koji dolaze u Europu se smanjuje. U 2019. godine zabilježeno 128.536 migranata.

Broj registriranih ulazaka migranata u Europu po godinama
(izvor: IOM)

Ukupno smanjenje broja migranata zadnjih godina prvenstveno je rezultat manjeg broja migranata na središnjoj migrantskoj ruti od Libije prema Italiji, zbog obnove vojnih sukoba u Libiji te talijanskih mjera.

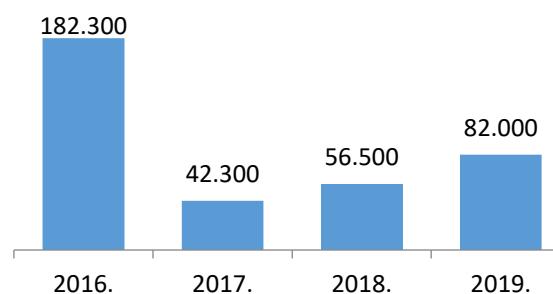
Unatoč ukupnom smanjenju, u zadnje tri godine povećava se broj migranata na balkanskoj (istočnomediterskoj) ruti na kojoj se

najveći broj migranata nastoji ilegalno prebaciti u zapadnu Europu preko teritorija Republike Hrvatske. Pri tome, Turska ostaje glavno čvorište za migrante iz Azije i Afrike koji planiraju migrirati prema EU. Balkanska ruta postala je tako glavna ruta za dolazak većine migranata u EU. Ova činjenica ujedno znači da je balkanska ruta vrlo atraktivna za organizirane kriminalne skupine krijumčara migranata. Najveći broj migranata na balkanskoj ruti do EU pokušava doći preko teritorija BiH.

Prema podacima Frontex-a, tijekom 2019. godine na balkanskoj ruti je detektirano više od 82.000 ilegalnih migranata, odnosno oko 46% više nego godinu ranije.

Zbog jačanja kontrola na migrantskim krijumčarskim rutama, dolazi i do njihove diverzifikacije. Najizraženija migrantska ruta tako je već nekoliko godina ona koja prolazi iz Srbije prema zapadnom dijelu BiH, gdje se migranti preko teritorija Republike Hrvatske nastoje probiti prema zapadnoj Europi.

Broj ilegalnih migranata na tzv. balkanskoj ruti po godinama
(izvor: Frontex)

Po podacima IOM-a za 2019. godinu, na balkanskoj ruti od ukupnog broja migranata njih 24% dolazi iz Pakistana, 18% iz Afganistana, 10% iz Sirije, 9% iz Maroka, 8% iz Iraka, a 31% iz ostalih država Azije i Afrike.

Države na balkanskoj ruti nemaju dovoljne kapacitete za zbrinjavanje većeg broja migranata, a migrantski pritisak potiče jačanje krijumčarskih mreža. Osim toga, povećanju broja migranata na balkanskoj ruti pogoduje i liberalizacija viznih režima pojedinih država jugoistočnog susjedstva s državama odakle dolazi veliki broj migranata.

Stanje sigurnosti u Republici Hrvatskoj je stabilno i bez naznaka destabilizacije

Sigurnosna situacija u Republici Hrvatskoj je stabilna. U 2019. godini nije bilo događaja ni pojava koji bi značajnije ugrozili sigurnosne prilike u Republici Hrvatskoj.

Trenutno ne postoje naznake niti vidljivi potencijali značajnije destabilizacije sigurnosnih prilika.

Teroristička prijetnja u Republici Hrvatskoj je niska

Teroristička prijetnja na teritoriju Republike Hrvatske i dalje je niska. Iako se mogućnost terorističkog napada ne može isključiti, tijekom 2019. godine u Republici Hrvatskoj nije bilo indikatora koji bi ukazivali na povećanje terorističke prijetnje. Međutim, u terorističkom napadu talibana na NATO-ovu misiju *Resolute Support* u Afganistanu u srpnju 2019. godine poginuo je jedan, a ranjena su dvojica hrvatskih vojnika.

Najveći rizik po pitanju terorističke prijetnje predstavljaju regionalni sljedbenici i simpatizeri islamskih terorističkih organizacija te povratnici iz Sirije/Iraka. U Republici Hrvatskoj salafitska populacija je malobrojna i ne zagovara nasilje niti terorizam.

Iskustva zapadnih država pokazuju da su izvršitelji terorističkih napada često osobe s psihičkim poremećajima koje su se samoradikalizirale. Stoga, latentnu opasnost predstavlja mogućnost nepredviđene samoradikalizacije pojedinaca koji bi,

inspirirani terorističkom propagandom ili zbog psihičkih poremećaja, mogli pokušati izvesti teroristički čin.

Jedan od rizika jest i prolazak osoba koje podržavaju ili simpatiziraju terorističke skupine preko teritorija Republike Hrvatske. SOA u smanjivanju rizika od ovog izazova poduzima odgovarajuće preventivne aktivnosti u cilju zaštite Republike Hrvatske, ali i ostalih europskih država.

Od ukupno sedam osoba (dvojica muškaraca i pet žena) koje su otiske na područje pod kontrolom ISIL-a, a koje imaju (i) hrvatsko državljanstvo, prema raspoloživim podacima dvojica muškaraca i jedna žena su poginuli tijekom 2017. i 2018. godine u Siriji/Iraku, a ostale žene su još uvijek u civilnim kampovima pod kontrolom kurdsко-arapskih snaga u Siriji.

Ekstremizam u Republici Hrvatskoj nema snagu ni potporu javnosti

U Republici Hrvatskoj ni jedna vrsta ekstremizma, neovisno o njegovoj ideološkoj, vjerskoj ili nacionalnoj osnovi, nema pokretačku snagu niti potencijal za rušenje demokratskog ustavnog poretka, izazivanje nasilja, incidenata ili sukoba većih razmjera. Ekstremističke skupine su malobrojne, neorganizirane i sa slabom potporom javnosti. Stoga, ni jedna vrsta ekstremizma u Republici Hrvatskoj trenutno ne predstavlja značajniju prijetnju nacionalnoj sigurnosti te se prijetnja procjenjuje niskom.

Povremeno se događaju međusobni obračuni ekstremnih pripadnika navijačkih skupina koji narušavaju javni red i mir te destabiliziraju lokalne sigurnosne prilike u pojedinim sredinama. Navijačko nasilje ponekad poprima i formu međuetničkih sukoba.

Iako se u zapadnoj Europi suočavaju s jačanjem tzv. desnog ili antiimigracijskog ekstremizma, u Republici Hrvatskoj trenutačno ne postoji ozbiljniji antiimigracijski ekstremizam. I dalje postoji rizik da trend jačanja antiimigracijskih pokreta u Europi može dovesti do jačanja takvih skupina i u Republici Hrvatskoj.

Unatoč tome što se islamski radikalizam proširio na jugoistoku Europe sa značajnim brojem pristalica, u Republici Hrvatskoj je ostao marginalan i ne predstavlja opasnost za nacionalnu sigurnost. Islamski radikalizam u Republici Hrvatskoj se svodi na nekoliko desetaka osoba salafističkog opredjeljenja te ne pokazuje naznake zagovaranja nasilja.

Strano obavještajno djelovanje prema Republici Hrvatskoj izraženo je u kontekstu članstva u EU i NATO-u te hrvatskoj ulozi u stabilizaciji jugoistoka Europe

Pojedine države prikupljaju podatke, a ponekad i aktivno obavještajno djeluju prema Republici Hrvatskoj. Radi se o državama koje s Republikom Hrvatskom imaju otvorena pitanja ili Republiku Hrvatsku, samostalno ili u sklopu euroatlantskih integracija, vide kao suparnika ili sigurnosno-politički izazov.

Teme interesa stranog obavještajnog djelovanja u Republici Hrvatskoj su, između ostalog, procesi i stavovi unutar NATO-a i EU-a, hrvatska politika prema jugoistočnom susjedstvu i otvorenim međusobnim pitanjima, međuetnički odnosi, energetska sigurnost kao i hrvatska gospodarska pitanja.

Obavještajno djelovanje prema Republici Hrvatskoj posebice je izraženo u kontekstu članstva Republike Hrvatske u NATO i EU, kao i uloge i utjecaja Republike Hrvatske u stabilizaciji jugoistoka Europe i integraciji tamošnjih država u europske i euroatlantske integracije.

Pojedine strane službe pokušavaju koristiti i hrvatski teritorij u obavještajnom djelovanju prema trećim državama.

U tom je smislu Republika Hrvatska prvenstveno predmet obavještajnog interesa država koje NATO i EU percipiraju kao sigurnosni izazov ili prijetnju. Iste države na prostoru jugoistočne

Europe žele ostvariti utjecaj koji se ne uklapa u euroatlantsku perspektivu tog područja.

Sudjelovanje ravnatelja SOA-e na panel raspravi o lažnim vijestima i dezinformacijama na Sigurnosnom simpoziju Europske komisije 15. listopada 2019.

U sklopu stranog obavještajnog djelovanja odvija se i informacijsko djelovanje prema Republici Hrvatskoj na način da se u informacijski i medijski prostor plasiraju fragmentirani podaci, lažne ili iskrivljene vijesti kojima se pokušava nametnuti viđenje nekog događaja i/ili mijenjati svijest i stavovi kod javnosti.

Cilj takvih informacijskih operacija jest prikazati Republiku Hrvatsku, EU i NATO u negativnom svjetlu. Na ovaj način se želi utjecati na stabilnost hrvatskih državnih institucija i regionalnog okruženja te Republiku Hrvatsku prikazati kao nevjerodstojnu članicu NATO-a i EU te oslabiti euroatlantsko i europsko zajedništvo.

Za plasiranje lažnih vijesti posebno se zloporabljaju novinski portalni i medejske platforme, a ponekad čak i znanstveni instituti, koji lažnim vijestima i tendencioznim tezama trebaju dati vjerodostojnost i legitimitet.

SOA ulaze u jačanje nacionalne kibernetičke sigurnosti

Globalne kibernetičke prijetnje u stalnom su porastu, a sve veći broj sofisticiranih kibernetičkih napada, uz rastuću ovisnost suvremenog društva o kibernetičkoj tehnologiji, traži nove pristupe.

Republika Hrvatska je, posebice kao članica NATO-a i EU-a, meta državno sponzoriranih kibernetičkih napada koji su temeljito planirani, napredni i ustrajni (APT - *Advanced Persistent Threat*) i koje obilježava visoka razina stručnosti i prikrivenosti počinitelja napada u dužem razdoblju. Ciljevi APT napada najčešće su krađa povjerljivih informacija (državna ili industrijska špijunaža), ali napadi mogu biti usmjereni i na stvaranje štete na nacionalnoj kritičnoj infrastruktuри ili na ključnim i digitalnim uslugama društva. Zamjetan je i trend korištenja složenih taktika i tehnika APT napada u okviru organiziranih kriminalnih skupina koje kibernetički prostor koriste u cilju financijskih iznuda (*ransomware*) ili za malverzacije u financijskom sektoru.

Stoga je SOA, u suradnji s drugim nadležnim nacionalnim tijelima, započela opsežan proces prevencije i zaštite nacionalnog kibernetičkog prostora. U okviru ovog procesa, SOA je 2019. godine uspostavila Centar za kibernetičke tehnologije. Cilj uspostave Centra je zaštita nacionalnog kibernetičkog prostora od državno sponzoriranih kibernetičkih napada i APT kampanja pomoći mreže senzora smještenih u tijelima koja se štite.

Centar omogućava brzu i učinkovitu primjenu sigurnosno-obavještajnih i drugih tehničkih informacija i saznanja, prikupljenih u okviru međunarodne sigurnosno-obavještajne razmjene te kroz druge raspoložive globalne izvore.

Time je omogućeno otkrivanje sofisticiranih kibernetičkih napada u najranijim fazama i u bilo kojem segmentu kibernetičkog prostora koji pokriva mreža senzora. Ovakav pristup povezuje najsloženije tehničke sustave za zaštitu kibernetičkog prostora i sigurnosno-obavještajne sposobnosti, s ciljem otkrivanja, sprječavanja i atribucije državno sponzoriranih kibernetičkih napada i APT kampanja usmjerenih protiv Republike Hrvatske, čime se bitno smanjuje rizik kompromitacije ključnih nacionalnih informacijskih resursa.

Kibernetički APT napadi usmjereni su na pažljivo odabrane i pomno proučene ciljeve, a provode ih organizirane hakerske skupine koje se povezuje s obavještajnim sustavima pojedinih

država. Republika Hrvatska je posljednjih godina bila meta više desetaka kibernetičkih APT napada. U

SOA danas, nakon uspostave Centra za kibernetičke tehnologije, putem mreže senzora na dnevnoj bazi registrira nekoliko stotina tisuća sigurnosno indikativnih događaja, koji se rješavaju procesom trijaže u suradnji s više nacionalnih tijela koja imaju različite funkcionalne ili sektorske nadležnosti. Tako je tijekom 2019. godine detektirano i zaustavljeno pet sofisticiranih državno sponzoriranih kibernetičkih APT napada, među kojima su bili i napadi na ministarstva vanjskih i europskih poslova te obrane. Trend učestalih kibernetičkih APT napada na Republiku Hrvatsku u 2020. godini je još intenzivniji, a dodatno je pojačan različitim načinima iskorištavanja pandemije COVID-19 za provedbu kibernetičkih napada.

Kao i prošlih godina i dalje se bilježi uzlazni trend različitih kibernetičkih aktivnosti koje se svrstavaju u područje kibernetičkog kriminala. Pri tome je i globalni trend korištenja složenih taktika i tehnika APT napada za kibernetičke napade na poslovne sustave strateških i velikih kompanija stigao u Republiku Hrvatsku kroz kibernetički napad na naftnu kompaniju INA-u.

Stoga je SOA-in Centar za kibernetičke tehnologije i projekt zaštite nacionalnog kibernetičkog prostora, iako primarno orijentiran na državni i javni sektor, otvoren i za druge sektore.

LNG terminal ojačat će energetsку sigurnost RH i država okruženja

Ambiciozna dekarbonizacijska politika EU i značajna dinamika promjena u energetskom i tehnološkom sektoru uvjetuje izgradnju kapaciteta za prilagodbu gospodarstva u takvom okruženju.

Postojeće stanje u Republici Hrvatskoj zahtijeva smanjivanje ovisnosti o uvozu energenata, diverzifikaciju dobavnih pravaca u cilju jačanja energetske sigurnosti i smanjivanja ranjivosti te podložnosti vanjskim utjecajima, kao i korištenje novih tehnologija zasnovanih na obnovljivim resursima.

Prikaz budućeg LNG terminala na otoku Krku

Stoga je u izgradnji LNG terminal na Krku koji je ključni objekt jačanja energetske sigurnosti Republike Hrvatske i država okruženja.

Na energetsku sigurnost utječu geopolitičke prilike koje se preslikavaju i na tržište energenata, a jedna od posljedica geopolitičkih nadmetanja jest i velika promjenjivost u cijenama nafte na svjetskom tržištu. Pandemija bolesti COVID-19 dodatno je poremetila stabilnost kretanja cijene energenata na svjetskom tržištu.

Na gospodarsku sigurnost utjecat će posljedice pandemije bolesti COVID-19

SOA je u skladu sa svojim zakonskim ovlastima stalna potpora mjerodavnim državnim tijelima u zaštiti osnova gospodarskog sustava Republike Hrvatske, pri čemu se osobito ističu gospodarski subjekti koji imaju značajan utjecaj na gospodarske prilike u Republici Hrvatskoj. SOA ovu potporu ostvaruje izvješćivanjem državnog vrha i donositelja odluka informacijama koje se odnose na njihov djelokrug rada.

Isto tako, stalna zadaća SOA-e je suzbijanje gospodarskog kriminala, pa u tom dijelu SOA izvješćuje Državno odvjetništvo RH i policiju o svojim saznanjima.

Hrvatsko gospodarstvo je otvoreno i dominantno orientirano na tržište Europske unije, uz značajan udio turizma u strukturi BDP-a, te će osjetiti posljedice gospodarskih poremećaja uzrokovanih pandemijom bolesti COVID-19.

Usljed krize, Republika Hrvatska poduzela je niz gospodarskih mjera radi očuvanja gospodarske stabilnosti. Europska unija ublažila je proračunska pravila kako bi vlade država članica mogle donijeti mjere u potpori svojih gospodarstava. Oporavak hrvatskog gospodarstva bitno će ovisiti o oporavku ukupnog gospodarstva Europske unije.

Korupcija i gospodarski kriminal sputavaju razvitak i prosperitet

Korupcija u javnoj upravi, državnim institucijama i tijelima te javnim tvrtkama, uz sve negativne društvene posljedice, predstavlja značajnu prijetnju za gospodarski razvitak Republike Hrvatske te ugrožava funkcioniranje tržišta, gospodarski rast, smanjuje javne financije i oštećuje državni proračun.

Posebno rizično područje na području suzbijanja korupcije i gospodarskog kriminala predstavljaju procesi javne nabave i njihova zloporaba.

Kriminalne skupine i pojedinci raznim malverzacijama i prijevarama pokušavaju na nezakonite načine ostvariti dodatnu zaradu, a jedan od ciljeva im je i koruptivno djelovanje prema predstavnicima vlasti na raznim razinama.

Zbog velikih iznosa i složenosti projekata, koruptivnim rizicima izloženi su i veliki infrastrukturni projekti, uključujući i one koji se finansiraju iz fondova EU.

Također, prisutan je interes za ulaganje kapitala nepoznatog porijekla u Republiku Hrvatsku, pri čemu postoji rizik da se radi o „pranju“ nezakonito stečenog novca. Posebno složeni oblici korupcije, zloporabe i malverzacije u trgovackim društвima, izvlačenja i pranja novca imaju i svoju međunarodnu dimenziju.

O svim saznanjima vezanim za korupciju i organizirani kriminal SOA izvješćuje policiju i Državno odvjetništvo RH.

Organizirani kriminal povezan je s regionalnim kriminalnim skupinama

Intenzivirana je suradnja pripadnika domaćih s regionalnim kriminalnim skupinama pri čemu međusobno razmjenjuju i angažiraju članove skupina iz susjednih zemalja za izvršenje kaznenih djela na svom području te si međusobno pružaju logističku potporu za djelovanje na teritoriju drugih zemalja.

Posebno aktivna transnacionalna suradnja kriminalnih skupina odvija se na području krijumčarenja narkotika. Tako je u rujnu 2020. godine u međunarodnoj policijskoj akciji na Kanarskim otocima (teritorij Kraljevine Španjolske) uhićeno više hrvatskih državljanima koje se sumnjiči za krijumčarenje većih količina kokaina jedrilicom za prekoceansku plovidbu. Kokain je bio namijenjen europskom ilegalnom narko tržištu.

Pritisak ilegalnih migracija potaknuo je rast organiziranog kriminala u vidu krijumčarenja ljudi.

Kao i prijašnjih godina, prisutne su pojave pokušaja krijumčarenja oružja s područja jugoistočne Europe, preko teritorija Republike Hrvatske, na ilegalna tržišta zapadne i sjeverne Europe.

Učestali višegodišnji oružani obračuni organiziranih kriminalnih skupina iz susjednih država i dalje traju u obliku brutalnih likvidacija pripadnika suprotstavljenih skupina te postoji opasnost da se dio tih obračuna realizira i na teritoriju Republike Hrvatske.

Suprotstavljene kriminalne skupine međusobne obračune znaju provoditi i na mjestima na kojim se okuplja veći broj ljudi.

Ratni zločini i pronalazak nestalih u Domovinskom ratu i dalje su u fokusu interesa SOA-e

Sudbina nestalih u Domovinskom ratu, pronalazak masovnih i pojedinačnih grobnica, kao i sankcioniranje ratnih zločina i dalje predstavlja jedan od prioriteta rada sigurnosnog i pravosudnog sustava Republike Hrvatske.

SOA i dalje, u suradnji s drugim nadležnim tijelima, prikuplja podatke i dokumentaciju u svrhu utvrđivanja krivaca, žrtava i okolnosti počinjenja ratnih zločina za vrijeme Domovinskog rata, utvrđivanja lokacija pojedinačnih i masovnih grobnica osoba nestalih u Domovinskom ratu kao i utvrđivanje mjesta boravka osoba osumnjičenih za ratne zločine.

Nepovoljni demografski trendovi opteretit će daljnji razvoj Republike Hrvatske

Iako nepovoljna demografska struktura i trendovi demografskih procesa u Republici Hrvatskoj ne predstavljaju izravnu prijetnju nacionalnoj sigurnosti, njihov nastavak će dugoročno opteretiti daljnju dinamiku društvenog i gospodarskog razvoja Republike Hrvatske.

Obavještajni koledž u Europi

osnovan je s namjerom
izgradnje zajedničke
europske strateške
obavještajne kulture

Dana 26. veljače 2020. u Zagrebu je potpisano Pismo namjere o osnivanju Obavještajnog koledža u Europi. Koledž je platforma za dijalog između europske obavještajne zajednice, donositelja odluka i akademske zajednice kako bi se poticalo strateško razmišljanje, povećalo zajedničko znanje i razvila zajednička europska obavještajna kultura.

Aktivnosti Koledža usmjerene su na:

- Podizanje svjesnosti o sigurnosno-obavještajnim pitanjima kod donositelja odluka i javnosti.
- Poticanje boljeg međusobnog razumijevanja o pitanjima obavještajnog rada i kreiranja europskih politika.
- Poticanje europskog strateškog razmišljanja kod obavještajnih profesionalaca u suradnji s europskim sveučilištima i think-tankovima.

Ideju o osnivanju Koledža pokrenuo je francuski predsjednik Emmanuel Macron govorom na Sorbonni u rujnu 2017. godine kada je govorio o snažnijoj Europi. Macron je tada, između ostalog, izrazio potrebu za osnivanjem svojevrsne europske obavještajne akademije gdje bi se obavještajne zajednice članica EU-a još više zbližavale kroz obuku, obrazovanje i razmjenu.

Svečanost potpisivanja Pisma namjere i panel raspravu organizirala je SOA, u suradnji s privremenim tajništvom Koledža u Parizu. Sudjelovanje u Koledžu ponuđeno je za 30 država (27 članica EU-a + Ujedinjeno Kraljevstvo, Norveška i Švicarska), a

Pismo namjere potpisale su 23 države (Francuska, Njemačka, Italija, Nizozemska, Mađarska, Portugal, Austrija, Belgija, Cipar, Češka, Danska, Estonija, Finska, Mađarska, Latvija, Litva, Malta, Norveška, Rumunjska, Slovenija, Španjolska, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo).

Na svečanosti je predloženo da SOA bude prva predsjedateljica Koledža u trajanju od jedne godine, a nakon SOA-e predsjedanje bi preuzeли Italija i potom Ujedinjeno Kraljevstvo, dok bi SOA nakon predsjedanja ostala dio ove „trojke“.

Ravnatelj SOA-e potpisuje Pismo namjere o osnivanju Obavještajnog koledža u Europi.

Radilo se o najvećem javnom događaju kojeg je SOA do sada organizirala. SOA je i do sada organizirala velike, ali povjerljive skupove, kao što je to najveći skup stručnjaka za terorizam koji organizira u sklopu NATO-a u svibnju svake godine. Međutim,

ovaj skup ima javnu dimenziju i predstavlja otvaranje europskih obavještajnih službi prema europskoj javnosti. U ovom kontekstu, želi se unaprijediti vidljivost obavještajnog sektora u Europi.

Svečanosti povodom potpisivanja Pisma namjere nazočio je i hrvatski državni vrh na čelu s predsjednikom Vlade RH Andrejem Plenkovićem

Koledžom se stvara mreža i duh zajedništva između nacionalnih obavještajnih zajednica Europe kako bi se olakšalo dijeljenje i interakcija između njih. Isto tako želi se obavještajne zajednice približiti drugim zajednicama, poput akademske.

Naime, obavještajne zajednice su zatvorene i imaju vlastitu poslovnu kulturu te se na ovaj način želi proširiti njihova interakcija s drugima. Dakle, potrebno je stvoriti temelj za

rasprave i razmjenu pogleda između europskih službi te između službi i drugih institucija.

Koledž nije inicijativa operativne naravi. To nije platforma za razmjenu sigurnosnih i obavještajnih podataka. Isto tako, Koledž nije osnovan u sklopu struktura EU, iako mu je članstvo vezano uz EU (članice EU-a, Ujedinjeno Kraljevstvo, Norveška i Švicarska).

Koledž će funkcionirati kao mreža, bez formiranja većih stalnih ili upravljačkih struktura. Želi se imati fleksibilan okvir funkcioniranja. Aktivnosti će se uglavnom provoditi kroz organizaciju seminara po pojedinim sigurnosnim temama u državama članicama koje žele organizirati pojedini seminar. SOA je tako još 17. prosinca 2019. organizirala okrugli stol na temu uloge sigurnosno-obavještajnih sustava u suvremenom sigurnosnom okružju, na kojem su, uz govornike na okruglom stolu, sudjelovali i studenti sveučilišnih programa iz Zagreba i Splita (Hrvatski studiji, Filozofski fakultet, Fakultet političkih znanosti, Sveučilišni odjel za forenzične znanosti u Splitu te Studij vojnog vođenja i upravljanja).

Države potpisnice imaju pravo nadzora i glasa u upravljačkom tijelu, posebice u određivanju rasporeda i opsega aktivnosti koje će se provoditi. Uz punopravne članice, postoje i pridružene članice, a svima su otvorena vrata za naknadno pristupanje Koledžu. Tajništvo Koledža bit će u Parizu.

Koledž ima tri komponente: akademsku, promišljajuću i stratešku komunikacijsku:

- Akademsku komponentu činit će moduli koji će se održavati na različitim sveučilištima, a polaznici će biti zaposlenici različitih tijela iz država članica koji će kroz edukaciju graditi mrežu poznanstava i znanja.
- Promišljajuća komponenta sastoji se od strateškog razmišljanja o aktualnim i budućim temama koje predstavljaju izazov za brojne članice. Radi se o temama poput utjecaja novih tehnologija na sigurnost, budućnost terorizma, obavještajni rad i zaštita privatnosti i slično. Ovaj segment pratit će i publikacije zaključaka u znanstvenim i akademskim časopisima s ciljem da se ideje i promišljanja ponude i široj javnoj raspravi.
- Komponenta strateškog komuniciranja ima za cilj podizanje svjesnosti javnosti o obavještajnim pitanjima, posebice unutar europskih institucija. Ova komponenta mora osigurati razumijevanje obavještajnog rada kod donositelja odluka (dužnosnika, članova parlamenta, sudaca i slično). Bolje razumijevanje i poznavanje obavještajnih zajednica pomoći će u donošenju odluka i raspravama o razvoju obavještajnih zajednica.

Centar za kibernetičke tehnologije SOA-e

predstavljen je na
konferenciji Cybertech
Global 2020 u Tel Avivu

Izlaganje ravnatelja SOA-e na Cybertech Global 2020, 29. siječnja 2020. u Tel Avivu, Izrael (izlaganje je izvorno održano na engleskom jeziku):

Kada nastupa ravnatelj jedne tajne službe, zasigurno očekujete da čujete rečenicu kako živimo u nesigurnim vremenima. I zaista, iz prve ruke vam mogu potvrditi da tome jeste tako.

Vrijeme u kojem živimo karakteriziraju složeni sigurnosni izazovi, a tehnološki napredak stalno generira nove i disruptivne tehnologije. Svi tradicionalni sigurnosni izazovi poput terorizma i strane špijunaže danas imaju svoj odraz i u digitalnom svijetu. Kibernetički prostor postao je tako još jedna dimenzija sigurnosnog i obavještajnog djelovanja.

U kibernetičkom prostoru teroristi šire svoje ideje, dijele *know-how*, regrutiraju nove pristaše, komuniciraju, planiraju terističke napade i financiraju se koristeći kriptovalute. Današnji špijuni više ne riskiraju svoje živote noseći male kamere za snimanje par stranica nekog tajnog dokumenta, već s 1000 km udaljenosti skidaju gigabajte tajnih dokumenata ako se uspiju probiti u neki zaštićeni sustav. U vremenu *Big Data*, tajne službe više nemaju problem nedostatka podataka, već problem selektiranja i trijaže ogromne količine podataka koji se svake sekunde generiraju na Internetu.

Nove i disruptivne tehnologije mijenjaju sve aspekte života, pa tako mijenjaju i sigurnosni i obavještajni rad svih svjetskih službi. Dok s jedne strane ove nove tehnologije omogućuju razvoj novih sposobnosti koje su donedavno sigurnosnim službama bile nezamislive, s druge strane, te iste tehnologije mogu se koristiti za ugrožavanje nacionalnog i međunarodnog mira i stabilnosti.

Deepfake video neke superzvijezde poput Bar Rafaeli ili Gal Gadot može biti medijska bomba, ali *deepfake* video nekog svjetskog moćnika u kojem poziva na rat može uzrokovati prave bombe! Uloga sigurnosnih i obavještajnih službi u digitalnom svijetu sve više će se sastojati od razdvajanja istine od laži.

Razvoj tehnologije ima bitan disruptivni učinak i na naše operativno djelovanje. U toj plimi tehnološkog napretka i digitalne tranzicije društva, hrvatska Sigurnosno-obavještajna agencija nastoji surfati na valu tehnoloških promjena razvojem novih sposobnosti i digitalnom transformacijom svog djelovanja.

Ono što je nama, kao službi, posebno važno u digitalnom svijetu jest zaštititi naš nacionalni kibernetički prostor od naprednih trajnih prijetnji (*Advanced Persistant Threats - APT*), državno sponzoriranih kibernetičkih napada i napada koji mogu ugroziti našu nacionalnu sigurnost i interes. U tom smislu, od nas se očekuje proaktivno djelovanje i smanjivanje kibernetičkih rizika.

Mi imamo i razvijamo potencijal kojim možemo odgovoriti na ove izazove. Imamo:

- ljudi,
- tehnologiju,
- mrežu partnerstava – nacionalnih i međunarodnih,
- i ono što je najvažnije, što nas izdvaja od drugih, imamo
- informacije (*intelligence*).

Ova četiri elementa (ljudi, tehnologija, partnerstva i informacija) spojili smo u jednu cjelinu: Centar za kibernetičke tehnologije.

Pri tome, imamo viziju centra koji će biti na vrhu po svim ovim elementima i koji će biti u stanju odgovoriti na sve naše nacionalne potrebe i zadaće.

Imamo viziju centra koji će spojiti vrhunski obavještajni rad (*intelligence*) i najmodernije tehnologije iz područja kibernetičke sigurnosti.

Centar funkcioniра po načelima sveobuhvatnog praćenja kibernetičkih prijetnji i s namjerom uključivanja najvažnijih nacionalnih javnih i privatnih dionika u integrirani sustav zaštite.

To znači da se u zaštiti kibernetičke sigurnosti zalažemo za usku koordinaciju unutar državnog sektora, nacionalnu suradnju javnog, akademskog i privatnog sektora te intenzivnu međunarodnu suradnju.

U tome smo otvoreni za suradnju sa svim partnerima koji nam mogu pomoći da svoje zadaće budemo sposobni odraditi kvalitetno i profesionalno te da svojim znanjima budemo stalno pri vrhu tehnološkog napretka.

Mi smo mala služba koja se suočava s velikim i globalnim izazovima. U tome nismo sami i imamo brojne prijatelje i saveznike na svojoj strani.

Uvjereni smo da postoji samo jedan put za ostvarivanju naše vizije i zadaća, a to je put izvrnosti u svim segmentima:

- Ljudima koji rade u Centru želimo omogućiti najbolju obuku i znanja;
- Tehnologija koju koristimo mora biti vrhunska;
- Naša partnerstva, nacionalna i međunarodna treba graditi na uzajamnom povjerenju i plodovima suradnje,
- Informacije kojima raspolažemo moraju biti točne, pravovremene i pouzdane.

Ljudi, tehnologija i partnerstva naša su propusnica za budućnost. Zato se veselimo našem putovanju u budućnost i svakom koraku naprijed kojeg napravimo u jačanju naših kibernetičkih sposobnosti! Želimo da nas se u toj budućnosti prepozna kao malu agenciju koja može i zna!

Deepfake

kao primjer moguće zlorabe disruptivnih tehnologija

Disruptivne tehnologije su inovacije ili nove tehnologije koje značajno mijenjaju ili stvaraju potpuno nove industrije. One ponekad imaju toliki učinak da radikalno mijenjaju način života, ponašanja, razmišljanja i poslovanja.

Disruptivne tehnologije pojavljivale su se kroz cijelu ljudsku povijest i omogućile su napredak čovječanstva. Izum pisma prije 5500 godina i početak pisane povijesti, izum parnog stroja koji je omogućio industrijsku revoluciju samo su neki od primjera. U jedne od najznačajnijih primjera spada i Internet. Međutim, razvoj tehnologije ima i svoju sigurnosne posljedice, pa je tako primjerice naizgled malo značajan izum strojnica potpuno promijenio način ratovanja, uzrokovavši milijunske žrtve u ratnim sukobima.

U današnje vrijeme se razvijaju brojne tehnologije koje mogu imati disruptivni učinak na sve sfere života. Radi se o tehnologijama poput mobilnog interneta, umjetne inteligencije, interneta stvari (*Internet of Things*), električnih i autonomnih vozila, 3D printera, dronova, robota te raznih primjena biotehnologije.

Kako disruptivne tehnologije mijenjaju društva, one bitno utječu i na sigurnost. Ovisno o primjeni, takve tehnologije mogu pozitivno djelovati na opću sigurnost, ali ih se može i zlorabiti za ugrožavanje sigurnosti pojedinaca, skupina ili nacionalne sigurnosti.

Veliki napredak tehnologije u strojnom učenju, umjetnoj inteligenciji i digitalnom uređivanju video materijala omogućio je da se nečije lice i glas u digitalnom video materijalu preinači i lažira na način da se čini da je ta osoba nešto izrekla i učinila. Takvi lažni video materijali se nazivaju *deepfake*, a tehnologija za njihovu izradu je sve sofisticiranjia, uvjerljivija i dostupnija.

Naziv *deepfake* kombinira engleske pojmove za duboko učenje (*deep learning*) kao segmenta umjetne inteligencije te lažno (*fake*) čime se označava manipuliranje i umjetno generiranje videa.

S razvojem tehnologije, bit će sve teže razaznati lažne video snimke ili audio zapise od onih stvarnih, jer će oponašanje nečijeg glasa, karakteristika govora i kretnji tijela, izraza lica i drugih osobina postati skoro identično stvarnim osobinama oponašane osobe.

Primjerice, na osnovu nečijeg glasa, postaje moguće digitalno generirati lažne govore i izjave koje osoba nikad nije izgovorila. Na ovaj način nove tehnologije mogu biti alat informacijskog djelovanja na cijelom društvu.

Jedan od načina zlorabe ove tehnologije može biti stvaranje lažnih videa i audio zapisa kako bi se utjecalo na demokratske izborne procese, finansijske i gospodarske procese, opće društvene stavove o aktualnim temama, na procese donošenja odluka tijekom kriza ili izazivanja panike i uznemirenosti u društvu.

Isto tako, ovakvi materijali mogu poslužiti i organiziranim kriminalnim i terorističkim skupinama za ucjene i iznude pojedinaca temeljem lažnih kompromitirajućih videa. Uz navedene primjere, postoji mogućnost prijevara. Primjerice, postojat će mogućnost lažiranja video poziva u kojem neki pojedinac može misliti da razgovara sa sebi bliskom osobom, a u stvarnosti razgovara s digitalno generiranom slikom koju kontrolira netko zlonamjeran.

Zloraba ove tehnologije predstavlja rastuću prijetnju privatnosti i nacionalnoj sigurnosti, a širenje *deepfake* uradaka može razorno utjecati na podjele u društvu i urušiti povjerenje građana u državne institucije i medije.

Već sada se vode rasprave o načinima sprječavanja zlorabe *deepfake* videa, a jedna od zadaća sigurnosnih sustava država bit će u iznalaženju načina prepoznavanja *deepfake* videa i sprječavanju njihova negativnog učinka na demokratske i sigurnosne procese.

Već nekoliko godina postoje tehnike izrade *deepfake* videa gdje jedna osoba digitalno ima kontrolu nad licem druge osobe i može izgovarati rečenice i micati lice kako želi, a da se na *deepfake* videu prikazuje lice i čuje govor druge osobe u realnom vremenu.

Sigurnosne provjere

su preventivni alat za jačanje sigurnosnog okvira Republike Hrvatske

Sigurnosne provjere jedan su od osnovnih preventivnih alata kojima se želi ojačati sigurnost organizacija, odnosno spriječiti da pojedinci za koje postoje sigurnosne zapreke ili rizici dođu u dodir s klasificiranim podacima ili obnašaju dužnosti na kojim mogu nanijeti štetu sigurnosti i interesima Republike Hrvatske.

Sigurnosna provjera je zakonom propisani postupak kojim nadležna tijela utvrđuju postojanje sigurnosnih zapreka za fizičke i pravne osobe. Postupak sigurnosne provjere provodi nadležna sigurnosno-obavještajna agencija. SOA provodi sve sigurnosne provjere osoba u civilnom sektoru.

Sigurnosne provjere važan su segment rada koje se obavljaju redovito u svim centrima i središnjici SOA-e. U 2019. godini SOA je provela ukupno 6241 sigurnosnu provjeru.

Provodenje sigurnosnih provjera ustrojeno je prema standardima NATO-a i EU-a. S obzirom na to da se postupkom sigurnosne provjere zadire i u osobne podatke, uspostavljena je transparentna procedura provjere podataka građana regulirana Zakonom o sigurnosnim provjerama.

Vrste sigurnosnih provjera

Postoje tri vrste sigurnosnih provjera:

- sigurnosna provjera za pristup klasificiranim podacima,
- temeljna sigurnosna provjera,

- sigurnosna provjera u svrhu zaštite sigurnosti štićenih osoba i objekata.

Sigurnosna provjera za pristup klasificiranim podacima provodi se za osobe kojima je na radnom mjestu nužan pristup klasificiranim podacima iznad stupnja tajnosti „Ograničeno“ te za pravne osobe koje s državnim i/ili drugim tijelima sklapaju klasificirane ugovore iznad stupnja tajnosti „Ograničeno“. Zahtjev za provođenje sigurnosne provjere za pristup klasificiranim podacima SOA-i podnosi UVNS. Uz to, UVNS izdaje uvjerenja (certifikate) o obavljenim sigurnosnim provjerama za osobe koje imaju pristup klasificiranim podacima.

Sigurnosna provjera pravne osobe provodi se radi stjecanja certifikata poslovne sigurnosti, a između ostalog, obuhvaća provjeru vlasništva, njegove strukture, provjeru poslovanja i financijskih obveza, sigurnosnu provjeru vlasnika i zaposlenika te druge podatke koji utječu na poslovnu sigurnost. Zahtjev za provođenje sigurnosne provjere pravne osobe SOA-i podnosi UVNS.

Temeljne sigurnosne provjere i sigurnosne provjere za pristup klasificiranim podacima SOA provodi isključivo na zahtjev drugih tijela (osim za svoje zaposlenike), te tim tijelima povratno dostavlja izvješća o provedenim sigurnosnim provjerama.

Temeljna sigurnosna provjera provodi se za osobe koje se imenuju na dužnost, koje se imenuju za rukovodeće državne službenike, koje se primaju na rad ili rade u tijelima od značaja

za nacionalnu sigurnost i druge poslove. SOA temeljne sigurnosne provjere provodi na zahtjev nadležnog tijela (primjerice tijela gdje će se osoba imenovati na dužnost ili zaposliti).

Uz navedene, postoji i sigurnosna provjera za osobe koje imaju mogućnost neposrednog pristupa štićenim osobama i objektima, a koja se obavlja na zahtjev nadležnog tijela za poslove sigurnosti i/ili protuobavještajne zaštite štićenih osoba, primjenom postupaka za sigurnosnu provjeru za pristup klasificiranim podacima I., II., ili III: stupnja. O stupnju sigurnosne provjere u ovom slučaju odlučuje SOA na temelju dostavljenih podataka.

Stupnjevi sigurnosnih provjera

Sigurnosne provjere mogu se provoditi u I., II. i III. stupnju. Sigurnosna provjera I. stupnja provodi na temelju Upitnika za sigurnosnu provjeru I. stupnja uz primjenu postupaka koje je Zakon predvidio za I. stupanj. Isto se odnosi i na druga dva stupnja sigurnosnih provjera.

Sukladno zakonskim odredbama I. stupanj označava najširi uvid u podatke provjeravane osobe, dok III. stupanj označava najmanji uvid.

Isto tako, Zakon je predvidio da je SOA dužna dostaviti podnositelju zahtjeva izvješće o provedenoj sigurnosnoj provjeri I. stupnja u roku ne kraćem od 30 dana i ne dužem od 120 dana, izvješće o provedenoj sigurnosnoj provjeri II. stupnja u roku ne

kraćem od 20 dana i ne dužem od 90 dana, a izvješće o provedenoj sigurnosnoj provjeri III. stupnja u roku ne kraćem od 10 dana i ne dužem od 30 dana od dana primitka zahtjeva.

Postupak provedbe sigurnosne provjere

Sigurnosna provjera provodi se na temelju Upitnika za sigurnosnu provjeru. Sastavni dio Upitnika je suglasnost provjeravane osobe za provedbu sigurnosne provjere. Provjeravana osoba osobno popunjava Upitnik te potpisuje suglasnost za provedbu sigurnosne provjere. SOA neće pristupiti provedbi sigurnosne provjere bez suglasnosti provjeravane osobe.

Sigurnosne zapreke

Sigurnosne zapreke u sigurnosnoj provjeri za pristup klasificiranim podacima su neistinito navođenje podataka u Upitniku za sigurnosnu provjeru, činjenice koje su propisane kao zapreke za prijam u državnu službu, izrečene stegovne sankcije i druge činjenice koje su osnova za sumnju u povjerljivost ili pouzdanost osobe za postupanje s klasificiranim podacima.

U temeljnoj sigurnosnoj provjeri sigurnosne zapreke su činjenice koje upućuju na zloporabu ili postojanje rizika od zloporabe radnog mjesta ili dužnosti, prava ili ovlasti na štetu nacionalne sigurnosti ili interesa RH.

Sigurnosne zapreke u sigurnosnoj provjeri u svrhu zaštite sigurnosti štićenih osoba i objekata su činjenice koje upućuju na postojanje rizika za njihovu sigurnost.

Ocjenu o postojanju sigurnosnih zapreka donosi tijelo koje je zatražilo provođenje sigurnosne provjere, a na temelju izvješća SOA-e.

Posao u SOA-i prilika je za jedinstvenu i izazovnu karijeru

Rad u SOA-i prilika je za jedinstvenu karijeru uz rad na izazovnim i dinamičnim poslovima. Uz to, posao u SOA-i omogućuje rad za opće dobro cijelog društva.

Najznačajniji resurs koji SOA ima su njezini zaposlenici. Unatoč općoj digitalizaciji poslovnih procesa i oslanjanju na moderne tehnologije, kvaliteta sigurnosno-obavještajnog rada ovisi prvenstveno o sposobnostima, vještinama i znanjima zaposlenika.

Broj zaposlenika SOA-e je klasificirani podatak, a ukupni broj zaposlenika na razini je sigurnosno-obavještajnih agencija usporedivih država članica EU-a i NATO-a. Najveći dio zaposlenika SOA-e su službene osobe, dok znatno manji dio čine namještenici.

S obzirom na specifičnost posla koji obavljaju, ali i rizike i opasnosti kojima su izloženi, SOA je dužna štititi identitet svojih zaposlenika. Riječ je o zakonskoj odredbi koju imaju i druge demokratske europske države.

Uzimajući u obzir širok spektar sigurnosnih tema kojima se SOA bavi, SOA treba stručnjake različitih profila i specijalnosti. Radi se o stručnjacima koji će se baviti analitičkim i operativnim radom, razvojem tehnologije, protuobavještajnom zaštitom, pravnim i finansijskim poslovima i razvojem ljudskih potencijala.

Za obavljanje ovih poslova SOA zapošljava osobe različitog obrazovanja poput pravnika, ekonomista, kriminalista,

informatičara, politologa, profesora stranih jezika, elektrotehničara i slično. Za najveći dio poslova SOA-e zahtijeva se visoka stručna spremna, dok je za dio poslova potrebna odgovarajuća srednja stručna spremna (administrativni tajnici, fizičko osiguranje i sl.).

Više od tri četvrtine zaposlenika SOA-e ima visoko obrazovanje, a žene čine oko 40% sastava SOA-e. Djelatnici SOA-e većinom su starosti između 40 i 50 godina, a trećina djelatnika SOA-e mlađe je od 40 godina.

Djelatnici SOA-e imaju mogućnosti profesionalnog razvoja u različitim područjima i temama. SOA posebnu pažnju posvećuje razvoju sposobnosti svojih zaposlenika i njihovom stručnom usavršavanju i obuci. Osobita pažnja pridaje se prenošenju znanja i osposobljavanju mladih djelatnika koji dolaze u SOA-u kao vježbenici i koji će narednih godina preuzimati sve odgovornije zadaće u SOA-i. SOA u razvoju svojih djelatnika ulaže u stručna osposobljavanja i specijalističke tečajeve.

SOA, sukladno svojim potrebama, zapošljava obrazovane osobe s potrebnim znanjima, potencijalima i motivacijom za obavljanje sigurnosno-obavještajnih poslova. Sukladno definiranim potrebama, provodi se selekcija i odabir kandidata za koje se provodi temeljni postupak prijma.

Sukladno zakonskim odredbama, SOA ne provodi javni natječaj za zapošljavanje, međutim, sve zainteresirane osobe mogu se

javiti za posao u SOA-i popunjavanjem web obrasca koji se nalazi na internetskim stranicama SOA-e (www.soa.hr/hr/posao/).

Osobni podaci Obrazovanje Dodatna znanja i vještine Podaci o karijeri

Ime i prezime *

PREZIME

Spol * Muško Žensko

Datum rođenja *

Mjesto rođenja *

Država rođenja * Hrvatska

OIB *

PRIJAVLJENO PREBIVALIŠTE

Država * Hrvatska

Poštanski broj *

Mjesto *

Ulica i broj *

ADRESA STANOVANJA

Država * Hrvatska

Poštanski broj *

Mjesto *

Ulica i broj *

PODACI ZA KONTAKT

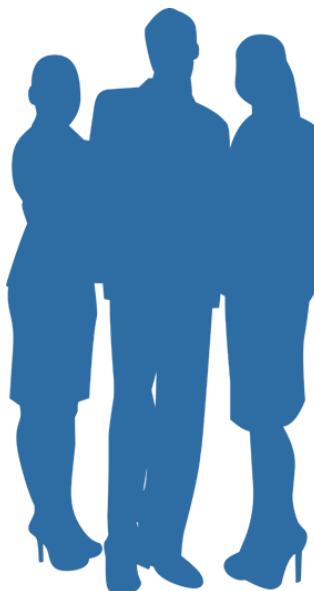
Kontakt broj *

E-mail adresa *

Web forma za prijavu za posao na internetskim stranicama
www.soa.hr

Kandidati za posao u SOA-i moraju udovoljavati općim uvjetima za rad u državnoj službi te posebnim uvjetima sigurnosno-obavještajnog posla poput posebne zdravstvene i psihičke sposobnosti, posebnih stručnih vještina i znanja. Uz navedeno, kandidati moraju ispunjavati i sigurnosne uvjete koji se utvrđuju postupkom sigurnosne provjere.

SOA razmatra sve zaprimljene prijave za posao, a sukladno potrebama SOA-e kontaktiraju se kandidati s odgovarajućim kvalifikacijama. Kandidati čije sposobnosti, znanja i vještine odgovaraju potrebama SOA-e pozivaju se u kandidacijski postupak pod jednakim uvjetima.

Kandidacijski postupak, između ostalog, uključuje sigurnosnu provjeru, testiranja znanja, sposobnosti i vještina, psihološku procjenu i zdravstvene preglede. Postupak uključuje i poligrafsko ispitivanje kandidata. Tijekom postupka odabiru se kandidati čiji rezultati najviše odgovaraju potrebnom profilu djelatnika.

SOA poziva sve zainteresirane osobe da se javi za kandidacijski postupak. Pri tome radno iskustvo nije potrebno, ali nije ni prepreka prilikom zapošljavanja. Svi kandidati čija stručnost i kompetencije odgovaraju definiranim potrebama SOA-e bit će pozvani na testiranje.

SOA u svojim centrima diljem Republike Hrvatske uglavnom zapošjava operativce, dok su radna mjesta analitičara i računalnih stručnjaka uglavnom locirana u središnjici SOA-e u Zagrebu.

SOA treba stručnjake raznih specijalnosti i profila, a izdvajaju se tri osnovne vrste poslova, pa ukoliko smatrate da možete odgovoriti na izazove nekog od sljedećih zanimaњa u SOA-i prijavite se za posao. Ukoliko se ne vidite u ove tri skupine, možete se prijaviti za posao u nekom drugom segmentu rada SOA-e poput financija, računovodstva, prevođenja, upravljanja ljudskih resursima, djelatnosti psihologa i drugima.

OPERATIVAC/KA

Imate neku vrstu visokog obrazovanja (za određene poslove i srednja razina obrazovanja)

Dinamični ste i znatiželjni

Imate izražene socijalne vještine

Snalazite se u nepredvidivim situacijama

Spremni ste raditi na terenu

Sposobni ste djelovati samostalno i u timu

Opažate i dobro pamtite detalje

Osobno i profesionalno ste stabilni i otporni

Ne bojite se izazova

Pouzdani ste i povjerljivi

Spremni ste učiti i usavršavati se

ANALITIČAR/KA

Imate visoko obrazovanje društvenog, humanističkog ili tehničkog područja

Pratite društvena zbivanja i imate široko područje interesa

Sustavni ste i analitični

Imate sposobnost objektivnog zaključivanja

Sposobni ste raščlaniti i prezentirati neku složenu temu

Sposobni ste izvući zaključke iz velikog broja informacija

Otvorenog ste uma i sposobni zamisliti brojne scenarije nekog događaja

Izražavate se dobro, jasno i koncizno, pisano i usmeno

Pouzdani ste i povjerljivi

Spremni ste učiti i usavršavati se

RAČUNALNI/A STRUČNJAK/INJA

Završili ste neki od tehničkih fakulteta (informatika, strojarstvo, elektrotehnika, računalstvo i slično)

Spremni ste raditi na izazovnim projektima

Orientirani ste na postizanje rezultata

Imate ideje za praktičnu primjenu tehničkih i informacijskih rješenja

Spremni ste raditi u timu

Pouzdani ste i povjerljivi

Spremni ste učiti i usavršavati se

Ovaj dokument vlasništvo je Sigurnosno-obavještajne agencije i objavljen je s namjerom informiranja građana o radu SOA-e i sigurnosnim izazovima i prijetnjama. Dokument je izrađen za javno objavljivanje, dostupan je u elektronskom obliku na internetskim stranicama www.soa.hr i njime se može svatko koristiti. Ako koristite podatke iz ovog dokumenta molimo da tom prilikom navedete izvor.

Fotografije: SOA, screenshot (društvene mreže, medijski portal)

Ilustracije: Pixabay

Karte: SOA

Sigurnosno-obavještajna agencija
Savska cesta 39/1
10000 Zagreb

KONTAKT:

telefon: 01/ 377 22 22

e-pošta: informiranje@soa.hr

www.soa.hr

